

LAINI TAYLOROVÁ



SNÍLEK
NEZNÁMÝ

Snílek neznámý

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz



Laini Taylorová
Snílek neznámý – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**



LAINI
TAYLOROVÁ

SNÍLEK
NEZNÁMÝ



COO
BOO

Pro Alexandru, jedinečnou na celém světě

PROLOG

O DRUHÉM SABATU DVANÁCTÉHO MĚSÍCE spadla ve městě Pláči z nebe dívka.

Kůži měla modrou a krev rudou.

Zřítíla se na železnou bránu, kterou ten náraz zkroutil, a zůstala přes ni viset zlomená v zádech, nepřírozeně prohnutá a elegantní jako chrámová tanečnice omdlévající v milencově náruči. Na místě ji držel jeden osten zručně kovaného ornamentu brány. Jeho špička, která jí trčela z hrudní kosti, se blýskala jako brož. Krátce se zatřásla, když se její duch osvobodil z těla, a z dlouhých vlasů jí zapršely zářivě zázvorové květy.

Později se začalo říkat, že to nebyly žádné květy, ale kolibří srdce.

Začalo se říkat, že krev *neprolila*, ale *vyplakala*. Že byla obscénní, že si před nimi olizovala zuby, když vzhůru nohama umírala, že vyplivla hada, který se proměnil v dým, jakmile dopadl na zem. Říkalo se, že přiletělo hejno mūr, které se zoufale pokoušely ji z brány zvednout.

To byla pravda. Tahle jediná věc.

Neměly ale sebemenší šanci. Můry nebyly o nic větší než pusy polekaných dětí, a i když jich byly celé tucty, nezvládly nic víc než tahat za její tmavnoucí vlasy, dokud jim nezplihla krví promočená křídla. Spolu s květy je smetl pryč poryv větru honící písek po uli-

ci. Země se otráasala pod nohama. Nebe se otáčelo kolem své osy. Mračny dýmu prosvítila zvláštní záře, která nutila obyvatele Pláče mhouřit oči. To ostré světlo, písek ve vzduchu a pach ledku. Předtím došlo k výbuchu. Všichni mohli zemřít, a lehce, ale zemřela jenom tahle dívka, kterou z nějaké kapsy vysypalo samo nebe.

Měla bosé nohy a rty od švestek. I kapsy měla plné švestek. Byla mladá a krásná a překvapená a mrtvá.

Taky byla modrá.

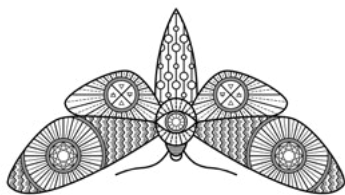
Modrá jako opál, bledě modrá. Modrá jako čekanky nebo křídla vážek nebo jarní – ne letní – obloha.

Někdo vykřikl. Výkřik přilákal další lidi. Ti také křičeli, ne proto, že zemřela dívka, ale proto, že ta dívka byla modrá, a to v Pláči něco znamenalo. I poté co se nebe přestalo točit, co se země přestala otrásat a z místa výbuchu se zvedl poslední oblak dýmu a rozplynul se, křik pokračoval a šířil se od hlasu k hlasu jako vzdušný virus.

Duch modré dívky se zvedl a odloučený od těla se usadil na trčícím ostnu brány, jen kousek nad její nehybnou hrudí. V úleku zalapala po dechu, zaklonila svou neviditelnou hlavu a truchlivě se zadívala nahoru.

Křik pokračoval dál a dál.

A na druhé straně města, na jednolitě mase hladkého kovu lesklého jako zrcadlo se pohnula zvířecí socha, jako kdyby ji probudila ta vřava, a pomalu zvedla svou obrovskou rohatou hlavu.



I. část



shrestha [šresta] *podst. jméno*

Když se uskuteční sen – ale ne tomu, kdo ho snil.

Archaismus; odvozeno od jména Shres, zvráceného boha štěstěny, o němž se věřilo, že prosebníky za nedostatečné oběti trestá tím, že jejich tužby vyplní někomu jinému.



ZÁHADY PLÁČE

JMÉNA SE MOHOU ZTRATIT nebo upadnout v zapomnění. Nikdo to nevěděl lépe než Lazlo Neznámý. Kdysi mu patřilo jiné jméno, ale to zemřelo jako píseň, kterou už nemá kdo zpívat. Možná to bylo staré a vážené rodové jméno, používané po celé generace. Možná mu ho dal někdo, kdo ho miloval. Ta představa se mu líbila, ale ve skutečnosti neměl vůbec ponětí. Jediné, co měl teď, bylo *Lazlo* a *Neznámý* – *Neznámý* proto, že tohle příjmení se v království Zosma dávalo všem nalezcům, a *Lazlo* po němém strýci jednoho mnicha.

„Vyřízli mu jazyk na galejích,“ řekl bratr Argos Lazlovi, když povyrostl natolik, aby to pochopil. „Byl to podivný tichý muž a ty jsi byl takové podivné tiché nemluvně, a tak mě to napadlo *Lazlo*. Toho roku jsem musel dát jména tolika nemluvnatům, že jsem použil cokoli, co mi přišlo na mysl.“ Po chvíli ještě poznamenal: „Stejně jsem nevěřil, že to přežiješ.“

Byl to ten rok, kdy Zosma padla na kolena a vrhala spousty svých mužů do války o nic. A válka se samozřejmě nespokojila jenom s vojáky. Zapalovala se pole a plnily vesnice. Hordy rolníků vyhnaných z domova táhly zpustošenou krajinou a přetahovaly se s vranami o paběrky. Zemřelo tolik lidí, že se popravčí káry, kterými se vozili zloději k šibenici, začaly využívat na svážení sirotků do klášterů. Přivázeli je jako jehňata, jak říkali mniši, a o vlastním pů-

vodu toho sami netušili víc než ta jehňata. Někteří byli dost velcí na to, aby znali aspoň svá jména, ale Lazlo byl pouhý kojenec, a navíc nemocný.

„Byl jsi šedý jako déšť,“ řekl mu bratr Argos. „Byl jsem si jistý, že umřeš, ale ty jsi jedl a spal a za nějakou dobu jsi dostal normální barvu. Nikdy jsi nebrečel, ani chvíličku, a to bylo nenormální, ale nám se to na tobě líbilo. Nikdo z nás se nestal řeholníkem proto, aby z něj byla chuva.“

Na to mu Lazlo s ohněm v duši odpověděl: „A nikdo z nás se nestal dítětem proto, aby z něj byl sirotek.“

Ale Lazlo sirotekem byl, a navíc Neznámým, a ačkoli rád fantazíroval, o tomhle si nikdy žádné iluze nedělal. Už jako malý chlapec věděl, že ho nečeká žádné zázračné zjevení. Nikdo si pro něj nepři- jde a nikdy nebude znát své pravé jméno.

Možná proto ho tak pohltila záhada města Pláče.

Byly to vlastně dvě záhady: jedna stará a jedna nová. Ta stará mu otevřela mysl, ale byla to ta nová, která se vplížila dovnitř, udělala několik koleček a se zabručáním se tam uvelebila – jako spokojený drak v novém útulném doupěti. A tam taky zůstávala, ta záhada v jeho mysli, a celé další roky vydechovala hádanky.

Měla co dělat se jménem a s poznáním, že jména se mohou nejen ztratit nebo upadnout v zapomnění, ale mohou být také ukradena.

Lazlovi bylo pět let, když se to stalo. Byl nalezcem v péči klášte- ra Zemonan a ten den se vytratil do starého sadu plného mŕ a zla- tooček a o samotě si tam hrál. Bylo to začátkem zimy. Stromy byly holé a černé. S každým krokem pod nohama drtil ledovou krustu a jako přátelský duch ho doprovázel oblak páry u pusy.

Zazvonil Angelus a jeho bronzový hlas se rozléval po ovčinech a po sadu v pomalých zvukných vlnách. Bylo to volání k modlitbě. Pokud by nešel dovnitř, postrádali by ho, a pokud by ho postrádali, dostal by výprask.

Nešel dovnitř.

Lazlo neustále nalézal způsoby, jak se někam o samotě vypařit, a nohy měl neustále pruhované od lískového prutu, který visel na háčku s jeho jménem. Stálo to za to. Utéct před mnichy a před pravidly a před prací a před životem, který ho tlačil jako těsné boty.

Aby si mohl *hrát*.

„Dejte se okamžitě na ústup, jestli víte, co je pro vás dobré,“ varoval svoje imaginární nepřátele. V obou rukou měl „meče“ – černé jabloňové větve, kterým vytvořil jílce tak, že tlustší konce omotal provázkem. Byl jenom malým sirotkem s pořezanou kůží na hlavě, jak ho mniši holili kvůli vším, ale nesl se s noblesní důstojností a ve své mysli byl v tu chvíli nepochybně bojovník. A ne ledajaký bojovník, ale Tizerkane, nejlítější, jaký kdy žil. „Žádný cizinec,“ řekl svým nepřátelům, „nikdy nespatriš zakázané město. A dokud dýchám já, tak ani nespatriš.“

„V tom případě máme štěstí,“ odpověděli mu nepřátelé, kteří pro něj v pološeru byli skutečnější než mniši, jejichž zpěvy se nesly z kláštera dolů. „Protože dýchat už moc dlouho nebudeš.“

Lazlo přimhouřil své šedé oči na škvírky. „Myslíte si, že dokážete porazit mě?“

Černé stromy se roztančily. Jeho ducha z páry odnesl poryv větru, jen aby ho nahradil další. Před ním se míhal jeho velký stín a v mysli se mu blýskaly starodávné války a okřídlení tvorové, hora z roztavených kostí démonů a město na její opačné straně – město, které se rozplynulo v mlhách času.

To byla ta stará záhada.

O ní se dozvěděl od jednoho přestárlého mnicha, bratra Cyruse. Byl už neschopný pohybu, a tak mu jídlo nosili nalezenci z kláštera. Nebyl hodný. Žádný dědeček nebo rádce. Měl strašlivé sevření a byl známý tím, že chlapce držel za zápěstí celé hodiny a nutil je opakovat nesmyslné katechismy a zpovídat se z nejrůznějších hříchů, které nemohli ani pochopit, natožpak spáchat. Všichni z něj a jeho svrasklých dravčích rukou měli hrůzu a větší chlapci místo toho, aby mladší chrá-

nili, je do jeho doupěte posílali za sebe. Lazlo byl stejně vyděšený jako všichni ostatní, ale přesto mu chtěl dobrovolně nosit *všechno* jídlo.

Proč?

Protože bratr Cyrus vyprávěl příběhy.

V klášteře se na příběhy neřídili shovívavě. V lepším případě narušovaly duchovní soustředění. V horším případě ctily falešné bohy a sváděly ke hříchu. Jenomže bratr Cyrus tato omezení překročil. Jeho mysl se z nich vyvázala. Zdálo se, že nikdy netuší, kde vlastně je, a tahle zmatenost jeho samotného rozčilovala. Tvář míval rudou a staženou vzteky. Od úst mu létaly sliny, jak prskal. Ale zažíval i klidné chvíle: Když proklouzl nějakými sklepními dveřmi do hlubin své paměti, zpátky do dětství a příběhů, které mu vyprávěla jeho babička. Nepamatoval si jména ostatních mnichů, ba ani modlitby, které odříkával po dlouhá desetiletí, ale tyto příběhy z něj jen prýštily a Lazlo poslouchal. Poslouchal tak dychtivě, jako kaktus nasává déšť.

Na jihu a východě rozlehlého kontinentu Namaa – daleko, předs daleko od severního království Zosma – ležela obrovská poušť zvaná Elmuthaleth, jejíž přechod byl uměním ovládaným jen hrstkou lidí, kteří ho pečlivě střežili před všemi ostatními. Někde za její prázdnotou leželo město, které nikdy nikdo neviděl. Byla to pověst, legenda, ovšem pověst a legenda, ze které se šířily divy, přinášené na velbloudech přes poušť, aby podněcovaly představivost lidí po celém světě.

To město mělo jméno.

Muži, kteří hnali velbloudy přes poušť, kteří přinášeli tyto divy, vyslovovali jeho jméno a vyprávěli příběhy a jméno a příběhy spolu s divy pronikaly do vzdálených končin, kde kouzly obrazy blyštivých kupolí a krotkých bílých jelenů, žen tak krásných, až z nich tála mysl, a mužů, jejichž šavle oslepovaly svým leskem.

Takto to bylo celá staletí. Divům byla věnována křídla paláců a příběhům police knihoven. Obchodníci bohatli. Dobrodruhové si dodávali odvahy a vydávali se sami město hledat. Nikdo z nich se nevrátil. Město bylo zapovězeno pro všechny *farandži* – cizince,

kterí, pokud přežili přechod Elmuthalethu, byli popravováni coby vyzvědači. Ne že by je to odradilo od dalších pokusů. Zakažte lidem cokoli, a budou po tom prahnout jako po spáse své duše, a obzvláště v případech, že je to navíc zdroj nepřekonatelného bohatství.

Mnoho se jich pokusilo.

Žádný se nikdy nevrátil.

Pouštní obzor rodil slunce za sluncem a zdálo se, že se nikdy nic nezmění. Ale pak, před dvěma sty lety, přestaly karavany přicházet. Na západních výspáchech Elmuthalethu – v Alkonostu a dalších – vyhlíželi horkem rozostřené siluety velbloudích procesí přicházejících z nicoty tak, jak se to vždycky dělo, ale nikdo nepřicházel.

A nikdo nepřicházel.

A nikdo nepřicházel.

Už žádní velbloudi, žádní muži, žádné divy a žádné příběhy. *Nic*. Bylo to naposled, kdy někdo viděl něco ze zakázaného města, z nespátřeného města, ze *ztraceného* města, a právě tato záhada otevřela Lazlovi mysl jako bránu.

Co se tam stalo? Existovalo to město ještě? Chtěl vědět úplně všechno. Naučil se, jak vtáhnout bratra Cyruse do té zasněné nálady, a sbíral jeho příběhy jako poklady. Lazlo nevlastnil nic, ani jedinou věc, ale tyto příběhy pro něj od začátku byly jako jeho vlastní kupa zlata.

Kupole toho města, říkal bratr Cyrus, byly všechny spojené hedvábnými stuhami a děti na nich balancovaly jako provazochodci, skákaly z paláce na palác v pláštích z pestrobarevného perí. Žádné dveře se před nimi nezavíraly, a dokonce i ptačí klece byly otevřené, aby ptáci mohli dovnitř a ven, jak se jim zachtělo, a všude rostlo úžasné ovoce, zralé tak akorát na trhání, a na parapetech oken ležely dorty, které si mohl kdokoli brát.

Lazlo nikdy žádný dort *neviděl*, natož aby ho ochutnal, a dostal výprask za to, že jedl opadaná jablka, ve kterých bylo víc červů než ovoce. Tyhle obrazy svobody a hojnosti mu učarovaly. Zajisté, odváděly pozornost od duchovního soustředění, ale stejným způsobem jako

například pohled na padající hvězdu odvádí pozornost od kručení v břiše. Vyvolávaly jeho první úvahy nad tím, že by mohly existovat i jiné způsoby života než ten, který znal. Lepší, sladší způsoby života.

Ulice toho města, říkal bratr Cyrus, byly dlážděné lapisem lazuli a udržované v dokonalé čistotě, aby nešpinily dlouhé, předlouhé vlasy dam, které se rozpuštěné táhly za nimi jako vlny toho nejčernějšího hedvábí. Po ulicích se mezi obyvateli proháněli ladní bílí jeleni a v řece plavali plazi velcí jako lidé. Ti první byli spektrálové a materiál jejich paroží – spektralys nebo jen lys – byl cennější než zlato. Ti druzí se jmenovali svytagoři a jejich růžová krev byla elixírem nesmrtelnosti. Byli tu také ravidové – obrovské kočky s tesáky jako kosa – a ptáci, kteří napodobovali lidské hlasy, a štíři, jejichž bodnutí dodávalo nadlidskou sílu.

A pak tu byli bojovníci Tizerkane.

Měli meče zvané *hřeštek*, dost ostré na to, aby odsekli člověka od jeho stínu, a na opasku nosili zavěšené mosazné klícky se štíry. Před bitvou dovnitř malou dírkou strčili prst, nechali se bodnout a díky účinkům jedu byli nezastavitelní.

„Myslíte si, že dokážete porazit *mě*?“ okřikl Lazlo své nepřátele.

„Je nás tady stovka,“ odpověděli mu. „A ty jsi jenom jeden. Co si myslíš *ty*?“

„Myslím si, že byste měli věřit všemu, co jste kdy slyšeli o Tizerkanech, a otočit se a jít domů!“

Jejich smích zněl jako praskání větviček a Lazlo neměl jinou možnost než pustit se do boje. Strčil prst do křivé klícky z větviček a provázků, kterou měl zavěšenou na provaze kolem pasu. Nebyl v ní žádný štír, jenom brouk omráčený zimou, ale Lazlo zaťal zuby proti pomyslnému bodnutí a ucítil v krvi narůstající sílu jedu. A pak vytáhl svoje meče, zvedl ruce do V a *zařval*.

Zařval jméno města. Jako hrom, jako lavina, jako válečný řev se-rafů, kteří přiletěli na ohnivých křídlech a očistili svět od démonů. Jeho nepřátelé zakolísali. Vyvalili oči. Jed v jeho žilách zpíval a on se

stal něčím víc než člověkem. Byl tornádem. Byl *bohem*. Pokoušeli se s ním bojovat, ale nemohli se mu vyrovnat. Jeho meče metaly blesky, jak je postupně po dvou odzbrojoval.

V zápalu hry byly jeho představy tak živé, že by ho záblesk skutečnosti šokoval. Kdyby se mohl postavit stranou a uviděl by toho malého kluka, který se prodírá zmrzlým kapradím a mává větvemi, stěží by v něm rozpoznal sebe sama, natolik byl ve své vlastní mysli válečníkem, který právě odzbrojil stovku nepřátel a ohromené je zahnal na ústup domů. Triumfálně zaklonil hlavu a vydal z hrdla pokřik...

... pokřik...

„Pláč!“

Ztuhl údivem. To slovo se z jeho rtů sneslo jako kletba a nechalo za sebou pachutí slz. Sáhl v mysli po jménu ztraceného města stejně jako chvílku předtím, ale... bylo pryč. Zkusil to znovu a znovu místo něj našel jenom *Pláč*. Bylo to, jako kdyby natáhl ruku pro květinu, a místo ní chytil slimáka nebo posmrkaný kapesník. Jeho mysl se nad tím zhrozila. Nemohl to ale přestat zkoušet a pokaždé to bylo ještě horší než předtím. Šátral po něčem, o čem věděl, že tam bylo, a všechno, co objevil, bylo to odporné slovo *Pláč*, slizké nesprávností, mokré jako zlé sny a nasáklé pachutí stop soli. Ústa se mu křivila hořkostí. Přemohl ho pocit závratí a šílená jistota, že si to jméno někdo *vzal*.

Vzal mu ho *přímo z hlavy*.

Připadal si znechucený, okradený. Oslabený. Vyběhl zpátky do kopce, škrábal se přes nízké kamenné zídky, prolétl ovčínem, zahradou i ambitem kláštera s jabloňovými větvemi v rukou. Nikoho neviděl, ale někdo viděl jeho. Běhání bylo zakázané a navíc měl být na večerních modlitbách. Doběhl přímo do cely bratra Cyruse a zaťásl s ním, aby ho probudil. „Jméno,“ vyhrkl a lapal po dechu. „To jméno se ztratilo. Jméno města z těch příběhů, řekněte mi jeho jméno!“

Hluboko uvnitř věděl, že to jméno nezapomněl, že se stalo něco jiného, něco temného a záhadného, ale pořád si dělal naděje, že si třeba bratr Cyrus ještě vzpomene a všechno bude zase v pořádku.

Jenomže bratr Cyrus řekl: „Co to vyvádíš, ty bláznivý kluku? Je to Pláč...“ A Lazlo měl jediný okamžik na to, aby zahlédl, jak se tvář starého mnicha zmateně sraštila, než ho čísi ruka chňapla za límec a vytáhla ze dveří.

„Počkejte,“ prosil úpěnlivě. „Prosím.“ Marně. Dověkli ho až k samotnému opatovi, a když mu dávali výprask tentokrát, nebylo to jeho lískovým prutem, který visel v řadě s pruty všech ostatních chlapců, ale jednou z jeho jabloňových větví. Teď už nebyl žádný Tizerkane. A nečelil žádné stovce nepřátel; odzbrojil ho jediný mnich a vypráskal jeho vlastním mečem. Pěkný hrdina. Několik týdnů kulhal a měl zakázáno chodit za bratrem Cyrusem, který byl po jeho návštěvě tak rozrušený, že musel dostávat léky na uklidnění.

Potom už nebyly žádné příběhy a žádné utíkání – přinejmenším ne do sadu ani nikam jinam mimo vlastní mysl. Mniši ho přísně sledovali, odhodlaní udržet ho bez hříchu – a bez radosti, která i kdyby sama hříchem nebyla, k němu otevírá cestu. Starali se, aby měl co na práci. Pokud nepracoval, modlil se. Pokud se nemodlil, pracoval, vždycky pod „patričním dohledem“, aby nemohl zmizet jako divoké zvíře do lesů. V noci spal, vyčerpaný jako hrobník, moc unavený i na to, aby o něčem snil. Zdálo se, jako by oheň v něm byl zadušený, hrom a lavina, bojový pokřik a tornádo – všechno vymýcené.

A pokud jde o jméno zmizelého města, to zmizelo taky. Lazlo si ale navždycky pamatoval, jaký dojem mu vyvolávalo v mysli. Bylo jako kaligrafie, kdyby se kaligrafie psala medem, a to bylo nejbližší, kam se k onomu jménu dokázal – on nebo kdokoli jiný – dostat. Netýkalo se to jen jeho a bratra Cyruse. Kdekoli se to jméno nacházelo – na hřbetech knih, které obsahovaly jeho příběhy, ve starých zažloutlých účetních knihách obchodníků, kteří nakupovali tamní zboží, i vetknuté v paměti kohokoli, kdo ho kdy slyšel –, bylo prostě vymazané a na jeho místě zůstal jen *Pláč*.

Tohle byla ta nová záhada.

Lazlo nikdy nepochyboval o tom, že to byla magie.



SEN SI VYBÍRÁ SNÍLKA

LAZLO VYROSTL. Nikdo by ho nikdy nenazval šťastlivcem, ale mohlo to být horší. Mezi kláštery, které přijímaly nalezence, byl i jeden řád flagelantů. Další choval prasata. Ale opatství Zemonan bylo proslulé svým skriptoriem. Chlapci se od raného věku učili přepisovat – nikoli ovšem číst; to se Lazlo musel naučit sám – a ty z nich, kterým to alespoň trochu šlo, přijímali mezi opisovače. Lazlovi to šlo a mohl by tam strávit celý svůj život, shrbený nad psacím stolem, s krkem rostoucím dopředu místo nahoru, nebýt toho, že se bratrům jednou udělalo zle ze zkažených ryb. To *bylo* štěstí, nebo možná osud. Ve Velké knihovně Zosmy očekávali nějaké rukopisy a Lazlo dostal za úkol je tam doručit.

A už se nevrátil.

Velká knihovna nebyla jenom místo pro uchovávání knih. Bylo to zdi obehnané město básníků, astronomů a všech možných druhů myslitelů. Nepatřily k ní jenom obrovské archivy, ale také univerzita spolu s laboratořemi a skleníky, operačními sály a koncertními síněmi, a dokonce i astronomickou observatoří. Tohle všechno sídlilo v bývalém královském paláci poté, co dědeček současné královny nechal postavit honosnější palác, který překlentoval řeku Eder, a starý věnoval Cechu učenců. Rozkládal se na vrcholu hřbetu Zosimos, který z města Zosma trčel jako žraločí ploutev, a byl vidět na míle daleko.

Lazlo nevycházel z údivu od okamžiku, kdy prošel jeho branami. Zůstal stát doslova s otevřenou pusou, když uviděl Pavilon myšlení. To byl honosný název bývalého tanečního sálu, ve kterém byly nyní uloženy filosofické texty. Pod úžasně vymalovaným stropem se police zvedaly do výšky čtyřiceti stop, hřbety knih se leskly kůží v barvách drahokamů a jejich zlacené ořízky ve světle glávů zářily jako zvířecí oči. Samotné glávy byly dokonale vyleštěné koule, kterých v sálu visely stovky, a vydávaly bílé světlo mnohem čistší, než jaké kdy viděl zářit z hrubých načervenalých kamenů, kterými se svítilo v klášteře. Na žebřících s kolečky se tu vozili muži v šedých hábitech, jako by létali vzduchem, a jak se vozili od police k polici, svitky se za nimi třepotaly jako křídla.

Pro Lazla bylo nemyslitelné toto místo opustit. Byl jako cestovatel v začarovaném lese. Každý krok hlouběji dovnitř ho víc a víc očarovával a on pronikal dál, z místnosti do místnosti, jako kdyby ho vedl instinkt, a po tajném schodišti dolů do sklepení, kde na roky netknutých svazcích ležely tlusté vrstvy prachu. Lazlo se jich dotkl. Zdálo se mu, jako by je *probudil*, a ony probudily jeho.

Bylo mu třináct a už roky si nehrál na Tizerkane. Nehrál si vůbec a nijak nevybočoval z řady. V opatství se z něj stala jenom další postava v šedém, která chodila, kam se jí řeklo. Pracoval, modlil se, zpíval žalmy, modlil se, pracoval, modlil se, spal. Jen málo mnichů si teď vybavovalo, jak býval divoký. Zdálo se, že z něj všechna divokost vprchala.

Ve skutečnosti se ale jenom ponořila hlouběji. Všechny příběhy v něm zůstaly, do posledního slova, které mu řekl bratr Cyrus. Opatroval si je jako zlatý poklad v koutku své mysli.

Onoho dne se poklad zvětšil. O hodně zvětšil. Ty zaprášené knihy skrývaly *příběhy*. Lidové báchorky, pohádky, mýty a legendy. Pocházely z celého světa. Sahaly celá staletí zpátky, a ještě víc, a některé police – celé nádherné police – byly příběhy z *Pláče*. Zvedl jednu z nich s větší úctou, než jakou kdy pocítoval vůči posvátným textům v klášteře, smetl z ní prach a pustil se do čtení.

O několik dní později ho našel starý knihovník, ale jenom díky tomu, že ho s dopisem od opata v kapse hledal. Jinak by tam dole Lazlo mohl žít jako chlapec v jeskyni kdovíjak dlouho. Mohl tam zdivočet: jako divý chlapec z Velké knihovny, znalý tří mrtvých jazyků a všech příběhů v nich sepsaných, ale otrhaný jako žebrák v uličkách na předměstí.

Místo toho ho přijali za učedníka.

„Knihovna má svou hlavu,“ řekl mu starý mistr Hyrrokkin, když ho vedl zpátky nahoru po tajném schodišti. „Když ukradne nějakého kluka, necháváme jí ho.“

Lazlo do té knihovny nemohl patřit více, ani kdyby sám byl knihou. V následujících dnech – a pak měsících a letech, zatímco z něj rostl muž – se málokdy někde objevil bez otevřené knihy před očima. Četl za chůze. Četl u jídla. Ostatní knihovníci ho podezírali z toho, že čte i ve spánku, nebo že vůbec nespí. V těch vzácných okamžicích, kdy zvedl oči od knihy, vypadal, jako kdyby se právě probudil ze snu. Říkali mu „Snílek Neznámý“. „Neznámý, ten snílek.“ A nepomáhalo tomu ani to, že občas při čtení napochodoval přímo do zdi, nebo to, že jeho oblíbené knihy pocházely z toho zaprášeného sklepení, kam se nikdo jiný neobtěžoval chodit. Ploužil se kolem s hlavou plnou mýtů, neustále přinejmenším napůl ponořený do nějakého příběhu. Démoni a křídlopteci, serafim a duchové, to všechno miloval. Věřil na magii jako dítě a na duchy jako vesničan. Během jeho prvního dne v práci mu zlomila nos padající sbírka pohádek, a to podle ostatních vypovídalo o podivném Lazlovi Neznámém všechno, co byste o něm potřebovali vědět: hlava v oblacích, svět sám pro sebe, pohádky a fantazie.

To měli na mysli, když o něm říkali, že je snílek, a měli pravdu, ale to hlavní jim uniklo. Lazlo byl snílek mnohem hlubším způsobem, než si mysleli. Lazlo totiž *měl* svůj sen – vytrvalý sen, který ho provázel, který byl natolik jeho součástí, jako kdyby byl druhou duší v jeho nitru. Zaplňoval veškerý prostor jeho mysli. Byla to hluboká

a úchvatná mysl a smělý a nádherný sen. *Příliš* smělý, *příliš* nádherný pro někoho, jako byl on. Věděl to, ale sen si vybírá snílka, a ne naopak.

„Co to čteš, Neznámý?“ zeptal se ho starý mistr Hyrrokkin, který se za ním belhal k pultu dotazů. „Milostný dopis, doufám.“

Starý knihovník tohle přání vyjadřoval častěji, než by se zdálo přiměřené, a neodrazovala ho od toho ani skutečnost, že odpověď pokaždé zněla ne. Lazlo se už chystal reagovat svým obvyklým způsobem, ale zarazil se a zamyslel. „Svým způsobem,“ řekl a napráhl ruku s papírem, který byl stářím celý zkrehlý a zažloutlý.

V zamlžených hnědých očích mistra Hyrrokkina se zablýsklo, ale když si upravil brýle a podíval se na papír, světlo z nich vyprchalo. „Vypadá to jako účtenka,“ podotkl.

„Ano, ale účtenka k čemu?“

Mistr Hyrrokkin skepticky zamhouřil oči, dal se do čtení a pak se skřípavě zasmál. Všechny hlavy ve velkém, tichém sále se otočily za ním. Byli v Pavilonu myšlení. U dlouhých stolů se hrbili učenici v šarlatových pláštích a všichni vzhledli od svých svitků a svazků s nesouhlasně zamračeným výrazem. Mistr Hyrrokkin omluvně pokynul hlavou a vrátil Lazlovi papír, na kterém byl účet za velkou dodávku afrodiziak pro již dlouho mrtvého krále. „Vypadá to, že mu neříkali Zamilovaný král kvůli jeho poezii, co? Ale co s tím děláš? Řekni mi, že to není tak, jak to vypadá. Proboha, ty kluku. Řekni mi, že ve svém volnu netřídíš staré účtenky.“

Lazlo už nebyl žádný kluk. Po tom malém holohlavém nalezenci s pořezanou kůží na hlavě nezbývala – alespoň zvenčí – žádná stopa. Teď byl vysoký, a jakmile unikl mnichům a jejich tupým břitvám, nechal si narůst dlouhé vlasy. Byly tmavé a husté a on si je svazoval dozadu knihařským motouzem a moc se o ně nestaral. Obočí měl taky tmavé a husté a rysy silné a mohutné. Někteří by možná řekli „hrubě tesané“ nebo možná i „drsné“ kvůli zlomenému nosu, který byl z profilu ostře lomený a zepředu zřetelně ohnutý k levé straně. Měl syrové, drsné vzezření – a stejně tak i zněl: Jeho hlas byl hlubo-

ký, mužný a ani trochu hladký, jako kdyby ho někdo zapomněl na větru a dešti. Mezi tím vypadaly jeho zasněné oči nepatříčně – šedé, velké a bezelstné. Právě teď se trochu vyhýbaly pohledu mistra Hyrrokina. „Samozřejmě že ne,“ odpověděl mu nepřesvědčivě. „Jaký šílenec by třídil účtenky, když má den volna?“

„Tak co tedy děláš?“

Lazlo pokrčil rameny. „Nějaký správce objevil ve sklepe krabici s účty. Jenom si je prohlížím.“

„No, to je ořesné plýtvání mládím. Kolik že ti už je? Osmnáct?“

„Dvacet,“ připomněl mu Lazlo, ačkoli si popravdě nemohl být jistý, protože den svých narozenin si náhodně vybral sám, když byl malý. „A vy jste svým mládím plýtvat úplně stejně.“

„Taky je ze mě odstrašující příklad! Podívej se na mě.“ Lazlo viděl jemného shrbeného muže, kterému chmýří z vlasů, plnovousu a obočí vrůstalo do tváře natolik, až z ní byl vidět jenom drobný ostrý nos a kulaté brýle. Vypadá, pomyslel si Lazlo, jako sovi mládě, které vypadlo z hnízda. „Chceš dožít jako poloslepý troglodyt, který se jenom šourá útroby knihovny?“ obořil se na něj stařec. „Vylez ven, Neznámý. Nadechni se vzduchu, rozhlédni se kolem sebe. Člověk by měl mít vrásky u očí z toho, jak se dívá na obzor, nejenom z mžourání do knížek při mizerném světle.“

„Co je obzor?“ zeptal se Lazlo s nepohnutou tváří. „Je to jako konec řady knih?“

„Ne,“ odpověděl mistr Hyrrokkin. „Ani v nejmenším.“

Lazlo se usmál a vrátil se k účtům. Ano, tohle slovo znělo opravdu nudně i v jeho vlastní hlavě. Byly to staré seznamy nákladů, což znělo jen o malinko zábavněji, z doby, kdy palác byl královským sídlem a zboží sem přicházelo ze všech koutů světa. Lazlo je netřídil. Procházel je a pátral v nich po nezaměnitelných kličkách jisté vzácné abecedy. Hledal, tak jak to vlastně dělal nějakým způsobem neustále, stopy po Nespatřeném městě – tak se sám pro sebe rozhodl ho nazývat, neboť *Pláč* s sebou pořád nesl pachutí slz. „Půjdu

za chvíli,“ ujistil mistra Hyrrokkina. Možná to tak navenek nevy-
padalo, ale slova starého mistra si bral k srdci. Po pravdě ani v nej-
menším nechtěl dožít svůj život v knihovně – ať už poloslepý, nebo
ne – a doufal, že vrásky kolem očí získá díváním se na obzor.

Ten obzor, na který se toužil dívat, byl ovšem velmi daleko.

A k tomu navíc zapovězený.

Mistr Hyrrokkin pokynul směrem k oknu. „Uvědomuješ si, doufám,
přinejmenším to, že tam venku je teď léto?“ Když Lazlo neodpovídal,
dodal: „Velká oranžová koule na obloze, velké výstřihy na šatech krás-
nějšího pohlaví. Říká ti něco cokoli z toho?“ Pořád nic. „*Neznámý?*“

„Cože?“ Lazlo vzhlédl. Nevnímal z toho jediné slovo. Našel totiž
to, co hledal – štůsek účtů z Nespatřeného města –, a to naprosto
pohltilo jeho pozornost.

Starý knihovník si teatrálně povzdechl. „Dělej si, co chceš,“ řekl
mu, z poloviny jako zlou věštbu a z poloviny jako výraz odevzda-
nosti. „Jenom na sebe dávej pozor. Ty knihy jsou možná nesmrtelné,
ale *my* nejsme. Jednou ráno sejdeš dolů do skladu, a když pak vyjdeš
zpátky nahoru, máš plnovous až na břicho a nikdy jsi nenapsal jedi-
nou básničku děvčeti, které jsi potkal při bruslení na Ederu.“

„Tak takhle se člověk seznamuje s děvčaty?“ zeptal se ho Lazlo
zpola žertem. „Pak mám spoustu času na sbírání odvahy. Potrvá to
měsíce, než řeka zamrzne.“

„Tss! Děvčata nejsou žádný zimní fenomén. Jdi *ted'*. Natrhej kvě-
tiny a najdi si nějakou, které je dáš. Je to takhle jednoduché. Hledej
milé oči a široké boky, slyšíš mě? *Boky*, chlapče! Nemáš ze života nic,
dokud si nepoložíš hlavu na pěkné měkké...“

Naštěstí ho přerušil příchod nějakého učenice.

Lazlo by spíš přiměl silou vůle svoji kůži změnit barvu, než aby
oslovil dívku, natožpak si položil hlavu na pěkné měkké cokoli. Za
s svůj život v klášteře a v knihovně sotva vůbec znal nějakou osobu
ženského pohlaví, natožpak *mladou*, a i kdyby měl sebemenší poně-
tí o tom, co jí říct, neměl zrovna naději, že by některá uvítala zájem

pomocného knihovníka, který neměl ani vindru, zato se pyšnil křivým nosem a ostudným jménem Neznámý.

Učenec odešel a mistr Hyrokkin se vrátil ke své přednášce. „Život se ti jenom tak nepřimotá do cesty, chlapče,“ poučoval ho. „Ty se musíš postavit do cesty *jemu*. Pamatuj si: Duch zleniví, když zanedbáváš vášně.“

„Můj duch je v pořádku.“

„Pak děláš nešťastné chyby. Jsi mladý. Tvůj duch by neměl být v pořádku, měl by být *nespoutaný*.“

Ten „duch“, o kterém se bavili, nebyla duše. Nic tak nehmotného. Byl to tělesný duch – průzračná tekutina, kterou druhé srdce pumpuje do své vlastní cévní sítě, nenápadnější a tajemnější než primární cévní soustava. Jeho funkci věda dosud uspokojivě neobjasnila. Člověk může přežít, i když jeho druhé srdce přestane tlouct a duch mu v cévách ztverdne. Ale má jistou spojitost s vitalitou nebo s „vášní“, jak říkal mistr Hyrokkin, a lidé, kteří ho postrádají, jsou necitliví a lhostejní. Bezduší.

„Myslete na svého vlastního ducha,“ řekl mu Lazlo. „Ještě pro vás není pozdě. Nepochybuju o tom, že spoustu vdov by potěšilo, kdyby se jim dvořil takový romantický troglodyt.“

„Nebud' drzý.“

„Nebud'te panovačný.“

Mistr Hyrokkin si povzdechl. „Stýská se mi po těch časech, kdy jsi ze mě míval strach. Jakkoli krátké měly trvání.“

Lazlo se zasmál. „Za to jste mohl vděčit mnichům. To oni mě naučili bát se lidí starších než já. Vy jste mě to odnaučil a za to vám budu navždycky vděčný.“ Řekl to vroucně a pak – nemohl si pomoci – kmitl očima k papírům, které držel v ruce.

Stařec si toho všiml a podrážděně si odfrkl. „Dobře, dobře. Užij si ty svoje účty. Ale já to s tebou nevzdám. Jaký by byl smysl stárí, kdyby člověk nemohl otravovat mladé svými bezednými studnicemi moudrosti?“

„A jaký by byl smysl mládí, kdyby člověk nemohl ignorovat veškeré rady?“

Mistr Hyrrokkin zabručel a obrátil svoji pozornost ke štosu folií, který někdo právě vrátil na pult. Lazlo se zaměřil na svůj malý objev. V Pavilonu myšlení vládlo ticho, které narušovala jenom kolečka žebříků a šustění obracených stránek.

A po chvíli také tiché, dlouhé hvízdnutí od Lazla, jehož objev, jak se ukázalo, nebyl nakonec až tak malý.

Mistr Hyrrokkin vzhlédl. „Další lektvary lásky?“

„Ne,“ odpověděl Lazlo. „Podívejte se.“

Stařec si svým typickým způsobem urovnal na nose brýle a zahleděl se do papíru. „Aha,“ utrousil s výrazem vleklého utrpení. „Záhady Pláče. Mohlo mě to napadnout.“

Pláč. To jméno Lazla zasáhlo jako nepříjemné pálení za očima. Starcova blahosklonnost ho zasáhla také, ale nepřekvapovala ho. Svoji posedlost si obvykle nechával pro sebe. Nikdo jí nerozuměl, natož aby ji s ním někdo sdílel. Kdysi zmizelé město a jeho osud přitahovaly hodně zvědavosti, ale po dvou stoletích se z nich staly pouhé báchorky. A co se týče té podivné záležitosti se jménem, ve světě z ní žádné velké pozdvižení nenastalo. Jenom Lazlo *cítil*, jak se to stalo. Ostatní se o tom dozvěděli později, jak se pomalu šířily různé zvěsti, a byl to pro ně stejný pocit jako něco zkrátka zapomenout. Někteří si šeptali o spiknutí nebo podvodu, ale většina lidí ve svých myslích zavřela a zamkla dveře a držela se přesvědčení, že město se odjakživa jmenovalo *Pláč* a jakákoli nesouhlasná tvrzení že jsou nesmysly a pohádkaření. Neexistovalo zkrátka žádné jiné vysvětlení, které by dávalo smysl.

Rozhodně ne magie.

Lazlovi bylo jasné, že to mistra Hyrrokkina nezajímá, ale byl moc nadšený na to, aby mu to vadilo. „Jenom si to přečtete,“ pobídl ho a strčil mu papír přímo pod nos.

Mistr Hyrrokkin mu vyhověl a neudělalo to na něj sebemenší dojem. „Dobře, a co z toho?“

Co z toho? Mezi zbožím na seznamu – kořením, hedvábím a podobně – byly zapsané bonbony ze svytagoří krve. Až doted se s nimi Lazlo setkal jen ve vyprávěních. Považovalo se to za folklor – že ty říční příšery vůbec existují, natožpak že se jejich růžová krev používá jako elixír nesmrtnosti. Ale tady se bonbony objevily, odkoupené a zaplacené královským palácem Zosmy. Bylo to jako nalézt účet za dračí šupiny. „Bonbony z krve,“ řekl Lazlo a ukázal na zápis prstem. „Vidíte to? Opravdu existovaly.“

Mistr Hyrrokkin si odfrkl. „*Tohle* znamená, že existovaly? Kdyby *doopravdy* existovaly, tak by ten člověk, který je snědl, ještě žil a pověděl ti o tom.“

„Tak to není,“ namítl Lazlo. „Podle příběhů byl člověk nesmrtelný jenom tehdy, když je jedl *pořád dál*, a to nebylo možné, jakmile přestaly přicházet dodávky.“ Ukázal na letopočet na účtu. „Je starý dvě stě let. Možná by to mohlo pocházet od úplně poslední karavany.“

Od poslední karavany, která se kdy vynořila z Elmuthalethu. Lazlo si představoval prázdnou poušť, zapadající slunce. A jako vždycky na něj cokoli, co se nějak dotýkalo těchto záhad, mělo jakýsi zrychlující účinek, jako kdyby jeho puls ovládl tlukot bubnů – *oba* jeho pulsy, krev i ducha, a rytmy jeho srdcí se proplétaly v synkopách, jako když dvě ruce tlučou do dvou různých bubnů.

Když poprvé vešel do knihovny, myslel si, že tam určitě najde odpovědi. Objevil samozřejmě knihy příběhů v zaprášeném sklepení, ale bylo tam toho mnohem víc. Připadalo mu, že veškeré dějiny světa byly svázané do desek nebo srolované do svitků a uložené v policích této úžasné budovy. Ve své naivitě byl přesvědčený, že tu musí být ukryta i tajemství, která člověk s dostatkem vůle a trpělivosti může objevit. Lazlo měl obojí a hledal je už sedm let. Prohledal staré deníky a sbírky dopisů, zprávy špionů, mapy a smlouvy, účetní knihy, protokoly královských sekretářů a všechno ostatní, co dokázal vyhrabat. A čím víc se toho dozvídal, tím víc rostl jeho nastrádaný poklad, až se ze svého koutku rozlil po celé jeho mysli.

A rozlil se také na papír.

Když byl Lazlo ještě malým chlapcem v opatství, příběhy byly jeho jediným majetkem. Teď byl bohatší. Měl totiž knihy.

Jeho knihy byly *jeho* knihy, rozumějte *jeho* slova, zapsaná jeho vlastní rukou a svázaná pečlivými stehy. Žádné zlacené listy v kůži jako u knih v Pavilonu myšlení. Jeho knihy byly skromné. Ze začátku vybíral papír z košů, hledal polopoužité archy, které nešetrní učenci zahodili, a vystačil si s ústřížky knihařského motouzu z opravných knih. Získat inkoust bylo náročné, ale i v tomto mu nevědomky pomáhali učenci. Vyhazovali kalamáře, ve kterých ještě na dně byl dobrý půlcentimetr inkoustu. Musel si ho ředit, takže jeho nejstarší svazky byly naplněné slovy bledými jako duchové, ale po několika letech začal dostávat almužnu, která mu umožnila kupovat si alespoň inkoust.

Měl *spoustu* knih a všechny je měl vyskládané v řadě na okenním parapetu ve svém pokoji. Obsahovaly sedm let výzkumů a veškeré zmínky a náznaky o Pláči a jeho dvou záhadách, které dokázal vypátrat.

Neobsahovaly ale jejich vysvětlení.

Lazlo se v průběhu času nějak smířil s tím, že odpovědi tu nenajde, že nejsou nikde v těchto tlustých svazcích a obrovských, nekonečných policích. A jak by mohly být? Představoval si snad, že v knihovně jsou zaměstnaní vševědoucí skřítky, kteří zaznamenávají úplně všechno, co se stalo na celém světě, jakkoli je to tajné a jakkoli daleko? Ne. Jestli někde bylo vysvětlení, bylo na jihu a východě kontinentu Namaa, na opačné straně Elmuthalethu, odkud se nikdy nikdo nevrátil.

Stálo ještě vůbec Nespátné město? Žili v něm ještě lidé? Co se to před dvěma sty lety přihodilo? A co se stalo před patnácti?

Jaká síla by dokázala vymazat jméno ze všech myslí na světě?

Lazlo to chtěl jít zjistit. To byl jeho sen, odvážný a velkolepý: *jít tam*, přes půl světa, a ty záhady objasnit.

To bylo samozřejmě nemyslitelné.

Ale copak něco takového někdy někomu zabránilo ve snění?



SEBRANÉ SPISY LAZLA NEZNÁMÉHO

MISTRA HYRROKKINA Lazlův objev vůbec neohromil. „Jsou to *po-vídačky*, chlapče. Hlouposti a výmysly. Žádný elixír nesmrtelnosti neexistoval. Jestli něco bylo, tak leda oslazená krev.“

„Ale podívejte se na tu cenu,“ trval na svém Lazlo. „Copak by zaplatili *tolik* za oslazenou krev?“

„Co my víme o tom, kolik jsou ochotní zaplatit králové? Tohle není důkaz ničeho jiného než lehkověrnosti bohatých pánů.“

Lazlovo nadšení začalo opadat. „Máte pravdu,“ připustil. Účet dokládal, že se nakoupilo něco, čemu říkali krvavé bonbony, ale nic víc. Lazlo se ale nechtěl tak snadno vzdát. „Aspoň to ale znamená, že existovali svytagoři.“ Odmlčel se. „Možná.“

„I kdyby ano, tak co?“ namítl mistr Hyrrokkin. „Nikdy se to nedozvíme.“ Položil Lazlovi ruku na rameno. „Už nejsi žádné dítě. Není načase tohle všechno pustit k vodě?“ Jeho rty nebyly vůbec vidět a úsměv byl znát jen z lehké vlny v místě, kde mu pampeliškové chmýří kníru přerůstalo přes plnovous. „Už takhle máš spoustu práce za málo peněz. Proč si přidělovat další za nic? Nikdo ti za to ani nepoděkuje. Naše práce je vyhledávat knihy. Nech na učencích, aby v nich hledali pravdu.“

Myslel to dobře. Lazlo to věděl. Tenhle starý muž byl bytost skrz naskrz propojená s knihovnou. Její kastovní systém pro něj byl spra-

vedlivým řádem dokonalého světa. Uvnitř jejích zdí tvořili aristokracii učenci a všichni ostatní jim sloužili – zvláště pak knihovníci, kteří tu byli proto, aby jim pomáhali v jejich důležité práci. Učenci byli absolventi univerzit, knihovníci nikoli. Někteří z nich na to sice měli hlavy, ale nikdo z nich nevlastnil dost zlata. Vzdělávali se coby učni sami a mohli svou vzdělaností předstihnout i samotné učence. Ale i lokaj může vznešeností předčit svého pána, a přitom zůstane lokajem. Stejně tomu bylo s knihovníky. Neměli zakázáno studovat, pokud při tom plnili svoje povinnosti, ale všichni počítali s tím, že knihovníci studují jen pro své vlastní poučení a nepřispějí nijak k vědění celého světa.

„Proč nechávat všechnu zábavu jenom učencům?“ zeptal se Lazlo. „A navíc, *Pláč* stejně nikdo nestuduje.“

„Protože je to mrtvé téma,“ odpověděl mistr Hyrrokkin. „Učenci se zabírají důležitými záležitostmi.“ Slovo *důležitými* mírně zdůraznil.

A v tom okamžiku, jako kdyby to mělo doložit jeho tvrzení, se rozlétly dveře a dovnitř napochodoval jeden z učenců.

Pavilon myšlení býval tanečním sálem; jeho dveře byly dvakrát vyšší než normální dveře a více než dvakrát tak široké. Většina učenců, kteří přicházeli a odcházeli, považovala za vhodné otevřít jen jedno křídlo a pak za sebou opět v tichosti zavřít, ale tento muž nikoli. Položil ruce na obě masivní křídla, strčil do nich a ve chvíli, kdy narazila do stěn a otřásla se, už jimi dávno prošel. Vysoké boty cvakaly po mramorové podlaze a jeho dlouhý, rázný krok nezpomalilo ani svištění oděvu. Opovrhoval svátečními róbami, pokud nešlo o slavnostní příležitosti, a místo nich se oblékal do pečlivě šitých plášťů a krátkých kalhot s vysokými černými jezdeckými botami na nohou a mečem u boku. Jediným ústupkem šarlatové barvě učenců byla jeho vázanka, která nikdy jinou barvu neměla. Tento muž nebyl žádný běžný učenec, ale samotné božstvo učenců: nejznámější osobnost Zosmy vedle královny a velekněze a ta nejoblíbenější ze

všech. Byl mladý, velkolepý a zlatý. Byl to alchymista Thyon Nero, druhý syn vévody z Vaalu a kmotřenec samotné královny.

Při zavržení dveří se v knihovně zvedly všechny hlavy, ale na rozdíl od chvíle, kdy se zasmál mistr Hyrrokkin a ve tvářích všech přítomných se zračilo podráždění, nyní to bylo překvapení přecházející v obdiv nebo závist.

Reakcí mistra Hyrrokkina byl čistý obdiv. Jakmile alchymistu uviděl, rozzářil se jako gláv. Lazlo by kdysi udělal to samé. Teď už ne, ale nikdo se na něj nedíval, aby si mohl povšimnout, jak ztuhl jako lovná zvěř a celý se jakoby scvrknul, zatímco „zlatého kmotřence“ jeho sebevědomý krok nesl přímo k pultu dotazů.

Tato návštěva vybočovala z běžného dění. Thyon Nero měl asistenty, kteří takové záležitosti vyřizovali za něj. „Můj pane,“ oslovil ho mistr Hyrrokkin a narovnal se tak, jak mu jen jeho stará záda dovolila. „Je od vás opravdu milé, že jste nás přišel navštívit. Ale nemusíte se zatěžovat tím, abyste sem chodil osobně. Víme, že máte na starosti mnohem důležitější věci než takové pochůzky.“ Starý knihovník se úkosem podíval na Lazla. Tady, kdyby to Lazlovi náhodou nedošlo, byl ten nejlepší možný příklad učence, který se zaobíral „důležitými záležitostmi“.

A jakými důležitými věcmi se zaobíral Thyon Nero?

Ničím menším než samotným principem života ve vesmíru: Studoval „azoth“, tajnou podstatu, kterou alchymisté hledali po staletí. Vydestiloval ji ve svých šestnácti letech, a mohl tak činit zázraky, mezi nimi i nejvyšší cíl starodávných mudrců: přeměnu olova ve zlato.

„To je od vás hezké, Hyrrokkine,“ odpověděl tento idol, který měl kromě božské mysli také božskou tvář. „Ale řekl jsem si, že raději přijdu osobně,“ napřáhl ruku se srolovaným požadavkem na výpůjčku, „aby nebylo pochyb o tom, jestli náhodou nejde o omyl.“

„Omyl? To opravdu nebylo potřeba, můj pane,“ ujišťoval ho mistr Hyrrokkin. „Ohledně požadavku od vás by tu nemohlo nastat žádné

dohadování, ať už by ho doručil kdokoli. Jsme tu od toho, abychom sloužili, nikoli pochybovali.“

„To rád slyším,“ odpověděl Nero s úsměvem, o kterém bylo známo, že je schopný umlčet a omráčit celé salony plné dam. A pak se podíval na Lazla.

Bylo to tak nečekané, že si Lazlo připadal jako nenadále vržený do ledové vody. Nepohnul se od okamžiku, kdy se rozrazily dveře pavilonu. Přesně to dělal pokaždé, když se ocitl v blízkosti Thyona Nera. Úplně ztuhl a připadal si přesně tak neviditelný, jak slavný alchymista předstíral, že je. Byl zvyklý na jedovaté ticho a chladný pohled, který přes něj přelétl, jako kdyby vůbec neexistoval, a tak ho nečekaná pozornost šokovala. Když Nero promluvil, jeho slova Lazla šokovala ještě víc. „A vy, Neznámý? Jste tu, abyste sloužil, nebo abyste pochyboval?“ Mluvil srdečně, ale v jeho modrých očích zářil jas, který Lazla plnil hrůzou.

„Abych sloužil, můj pane,“ odpověděl hlasem křehkým stejně jako papír v jeho ruce.

„To je dobře.“ Nero na něj dál upíral svůj pohled a Lazlo musel bojovat s nutkáním odvrátit zrak. Dívali se na sebe, alchymista a knihovník. Měli společné tajemství, které pálilo jako alchymický oheň. Ucítit to i mistr Hyrrokkin, který znepokojeně kmital očima z jednoho mladého muže na druhého. Nero vypadal jako princ z nějaké legendy vyprávěné u ohně, samý lesk a třpyt. Lazlo od doby, kdy byl nemluvnětem, už neměl šedou kůži, ale měl šedé knihovnické oblečení a šedé oči, jako kdyby ta barva byla jeho osudem. Byl tichý a měl schopnost zůstat stranou veškeré pozornosti jako stín, zatímco Thyon přitahoval pohledy jako zářící pochodeň. Všechno na něm bylo výrazné a elegantní jako čerstvě vyžehlené hedvábí. Nechával se holit sluhou, který denně brousil břitvy, a jeho účty z krejčovství by uživily celou vesnici.

Naproti tomu Lazlo byl samá hrubá hrana: Jestli byl Nero jako hedvábí, byl Lazlo jako pytlovina. Jeho oděv nebyl nový, ani když ho

před rokem dostal. Lem pláště měl roztřepený, jak ho neustále tahal nahoru a dolů po schodech z neopracovaného kamene, a byl mu velký, takže se v něm jeho postava ztrácela. Oba byli stejně vysocí, ovšem Nero stál, jako kdyby pózoval sochařům, zatímco Lazlo měl ramena shrbená v ostrážitém postoji. *Co tady Nero chce?*

Nero se obrátil zpátky na starého knihovníka. Držel hlavu vzpřímeně a vysoko, jako kdyby si uvědomoval dokonalost linie své čelisti, a když mluvil s někým, kdo nebyl tak vysoký jako on, sklonil pouze oči a ne celou hlavu. Předal mistrovi požadavek na výpůjčku.

Mistr Hyrrokkin papír rozvinul, upravil si brýle a přečetl si ho. A... znovu si upravil brýle, zaostřil a přečetl si ho ještě jednou. Vzhlédl k Nerovi. A potom se podíval na Lazla a Lazlovi to došlo. Věděl, co je na papíře napsáno. Celé tělo mu otupělo. Měl pocit, jako kdyby mu v něm přestala proudit jak krev, tak duch, a spolu s nimi i dech v jeho plicích.

„Doručte je do mého paláce,“ poručil Nero.

Mistr Hyrrokkin ohromeně otevřel pusu, ale nevyšel z ní žádný zvuk. Znovu se podíval na Lazla, ale jak mu na brýle dopadalo světlo z glávu, Lazlo mu neviděl do očí.

„Potřebujete ode mě napsat adresu?“ zeptal se Nero. Jeho přátelskost byla jeden velký klam. Palác z bledě růžového mramoru u řeky, který mu věnovala samotná královna, znal každý a on to dobře věděl. O adresu tady rozhodně nešlo.

„Samozřejmě že ne, můj pane,“ vyhrkl mistr Hyrrokkin. „Jenom...“

„Je to snad problém?“ zeptal se ho Nero a jeho příjemný tón neodpovídal ostrému pohledu jeho očí.

Ano, pomyslel si Lazlo. *Ano, je to problém*, ale mistr Hyrrokkin se zalekl alchymistova pohledu. „Ne, můj pane. Jsem si jistý... jsem si jistý, že je to čest.“ Ta slova Lazla zasáhla jako nůž do zad.

„Výborně,“ řekl Nero. „Budu doručení očekávat dnes večer.“ A pak odešel stejně jako přišel, boty mu cvakaly o mramorovou podlahu a všechny oči se dívaly za ním.

Lazlo se obrátil k mistru Hyrrokkinovi. Jeho srdce přece jen nepřestala tlouct. Tloukla rychle a nepravidelně jako křídla dvou polapených můr. „Řekněte mi, že to tak není.“

Starý knihovník, pořád neschopný slova, mu jen podal papír s požadavkem. Lazlo si ho od něj vzal. Přečetl ho. Ruce se mu roztráslly. Bylo to tak, jak si myslel:

Nerovým smělým, rozmáchnutým písmem tu stálo: *Sebrané spisy Lazla Neznámého*.

Mistr Hyrrokkin se v naprosté nechápavosti zeptal: „Co chce u všech všudy *Thyon Nero* dělat s *tvými* knihami?“



ZVRÁCENÝ BŮH ŠTĚSTĚNY

ALCHYMISTA A KNIHOVNÍK si nemohli být víc nepodobní – jako kdyby si je Shres, zvrácený bůh štěstěny, postavil vedle sebe a rozdělil mezi ně svůj košík darů: *všechny dary* pro Thyona Nera, jeden po druhém, až na ten poslední, který odhodil do prachu u Lazlových nohou.

„Dělej si s tím, co chceš,“ mohl k tomu tehdy říct, pokud tedy takový bůh existoval a byl natolik škodolibý.

Thyonu Nerovi: původ, majetek, privilegia, vzhled, kouzlo, genialitu.

A Lazlovi Neznámému, ke zvednutí ze země a oprášení, tu jedinou věc, která zbývala: čest.

Mohlo pro něj bývalo být lepší, kdyby Nero dostal i tu.

Stejně jako Lazlo se Thyon Nero narodil během války, jenomže válka se, podobně jako štěstěna, nedotýká všech lidí stejně. Vyrostl na hradě svého otce, daleko od výjevů a pachu utrpení, natož pak zkušenosti s ním. V ten samý den, kdy bylo jedno sinalé a bezejmenné nemluvně naložené na vůz směřující do opatství Zemonan, jiné, zlaté nemluvně bylo pokřtěno jménem Thyon – po svatém bojovníku, který ze Zosmy vypudil barbary – při okázalé slavnosti, které se účastnila dobrá polovina dvora. Bylo to chytré a krásné dítě, a ačkoli titul a pozemky zdědil jeho starší bratr, on si získal všechno ostatní – lásku, pozornost, smích, chválu – a hlásil se o ně nahlas. Jestli Laz-

lo byl tiché dítě, přísně vychovávané hněvivými mnichy, Thyon byl malý a okouzující tyran, který si dělal nárok na všechno a dostával ještě víc.

Lazlo spal v malém sirotčinci plném chlapců, chodil do postele hladový a budil se promrzlý.

Thyonova dětská postel měla tvar válečné brigy, dokonale vyvedené, s červenými plachtami a lanovím, a dokonce i miniaturními kanóny. Byla tak těžká, že na kolébání potřebovala dvě služebné. Jeho vlasy měly tak oslňující barvu – jako slunce na freskách, na které se můžete dívat, aniž byste si vypálili oči –, že mu je nechávali růst dlouhé, ačkoli to u chlapců nebylo běžné. Ostříhali mu je jenom v den jeho devátých narozenin, aby je vpletli do zdobného náhrdelníku pro jeho kmotru – královnu. Ta ho s oblibou nosila a – ke zděšení zlatníků – vyvolala vlnu zájmu o šperky z lidských vlasů, z nichž se ovšem svým jasem žádný tomu původnímu nevyrovnal.

Thyonova přezdívka „zlatý kmotřenec“ ho provázela už od křtin a možná mu určila i životní cestu. Jména jsou mocná věc a on byl už od dětství spojován se zlatem. A tak nebylo divu, že když nastoupil na univerzitu, rozhodl se pro místo v alchymickém kolegiu.

Co vlastně byla alchymie? Byla to metalurgie zabalená do mysticismu. Usilování o duchovní věci dosažené materiální cestou. Veliký a vznešený úkol ovládnutí prvků za účelem dosažení čistoty, dokonalosti a božství.

Ach, a zlato.

Nezapomínejme na zlato. Toužili po něm králové. Alchymisté jim ho slibovali – slibovali ho už po staletí, a jestli v něčem dosáhli čistoty a dokonalosti, pak to byla čistota a dokonalost jejich selhání ve výrobě zlata.

Thyonovi bylo třináct let a byl nabroušený jako špička zmijího zubu. Rozhlédl se kolem sebe po mystických rituálech a filosofích a viděl v tom všem jenom zatemnění mysli, které mělo selhání alchymie zakrýt. *Podívejte se, jak je to složité*, říkali alchymisté, kteří

sami tu složitost vytvářeli. Všechno to bylo bizarní. Od noviců se vyžadovalo, aby složili přísahu na smaragd, o kterém se říkalo, že byl vydlobnutý z čela padlého anděla, a když tento artefakt předložili Nerovi, jen se rozchechtal. Odmítl na něj přísahat a odmítl také studovat jakékoli ezoterické texty, které nazýval „útěchou pro rádoby čaroděje prokleté údělem života ve světě bez magie“.

„Vy máte, mladý muži, duši obyčejného kováře,“ vmetl mu v chladném hněvu mistr alchymie.

„Lepší než mít duši šarlatána,“ opáčil Thyon. „Radši bych přísahal na kovadlinu a dělal pořádnou práci, než abych balamutil svět pohádkami.“

A tak se stalo, že zlatý kmotřenec složil svou přísahu na obyčejnou kovadlinu místo na andělský smaragd. Kohokoli jiného by vyloučili z kolegia, jenomže Thyon se těšil přízni královny, a tak staří alchymisté neměli jinou možnost než mu ustoupit a nechat ho, aby si všechno dělal po svém. Staral se pouze o materiální stránku věcí: o vlastnosti prvků, o podstatu a proměnlivost hmoty. Byl ctižádostivý a puntičkářský a měl skvělou intuici. Oheň, voda a vzduch mu vydávaly svá tajemství. Minerály odhalovaly své skryté vlastnosti. A v patnácti letech, k velkému zdrcení všech „rádoby čarodějů“, provedl první transmutaci v dějinách západu – ne ve zlato, bohužel, ale olova v bismut – a udělal to, jak říkal, aniž by se uchýlil k „duchům nebo zaklínadlům“. Byl to triumf, za který se mu od jeho kmotry dostalo daru v podobě jeho vlastní laboratoře. Zabrala velkolepý starý kostel při Velké knihovně a opravdu se na ní nešetřilo. Královna ji nazývala „Chrysopoesium“ – od slova *chrysopoeia*, transmutace základních kovů ve zlato – a vzala si na krk svůj náhrdelník z jeho vlasů, když mu přišla laboratoř předat. Šli spolu ruku v ruce sladění do zlaté: On ji měl na hlavě, ona na krku. Za nimi kráčeli vojáci oblečení do zlatých kabátů objednaných speciálně pro tuto příležitost.

Lazlo toho dne stál v davu přihlížejících, ohromený tou podívanou a geniálním zlatým chlapcem, který mu vždycky připadal jako

postava z nějakého příběhu – mladý hrdina požehnaný bohatstvím, který povstává, aby zaujal své místo ve světě. Tak se na něj dívali všichni – jako diváci v divadle, kteří ve své lehkovážnosti netuší nic o temnějším dramatu, které herci sehrávají v zákulisí.

Jak Lazlo později objevil.

Bylo to asi rok poté – Lazlovi bylo šestnáct – a jednoho večera šel zkratkou mezi hrobkami, když uslyšel hlas tvrdý a ostrý jako úder sekery. Nejprve nedokázal rozeznat jednotlivá slova a zastavil se, aby zjistil, odkud přicházejí.

Pěšina mezi hrobkami byla pozůstatkem starého palácového hřbitova, odříznutým od ostatních pozemků stavbou astronomické věže. Většina učenců o pěšině ani nevěděla, ale knihovníci ji znali, protože ji využívali jako zkratku mezi sklady a studovnami v základně věže. Přesně tak ji používal i Lazlo, ruce plné rukopisů, když uslyšel ten hlas. Byl rytmický a doprovázely ho zvuky plácání nebo bití. *Plesk. Plesk.*

Slyšel ještě další zvuk, sotva patrný. Myslel si, že je to nějaké zvíře, a když vykoukl zpoza rohu mauzolea, spatřil čísi ruku, jak se zvedá a padá s pravidelným, krutým *plesk*. Svírala jezdecký bič a ten výjev byl nezpochybnitelný, ale Lazlo si pořád myslel, že tam je bité nějaké zvíře, protože to stvoření bylo u země, krčilo se a jeho štěkávé kňučení neznělo ani trochu lidsky.

Lazla naplnil žhavý vztek, okamžitý jako škrtnutí sirkou. Nadechl se a chtěl zakřičet.

Ale místo toho zadržel dech.

Svítilo tam slabé světlo a během okamžiku, kdy nabíral dech, spatřil Lazlo celý výjev.

Shrbená záda. Skrčeného chlapce. Svit glávu dopadající na zlaté vlasy. A vévodu z Vaalu, jak tluče svého syna jako zvíře.

„*Přestaňte!*“ vykřikl málem Lazlo. Zadržoval to slovo jako plnou pusu ohně.

„Pitomý...“ *Plesk.* „Dementní...“ *Plesk.* „Bezduchý...“ *Plesk.* „Budiž-kničemu.“

Tak to nemilosrdně pokračovalo dál a Lazlo sebou škubl při každém *plesk*. Byl tak zmatený, až to zadusilo jeho vztek. Jakmile pak měl čas se zamyslet, rozhořela se jeho zlost znovu a ještě silněji než předtím. Ale v tom okamžiku, tváří v tvář tomuto výjevu, ho přemohl naprostý šok. Sám měl s tresty bohaté zkušenosti. Ze všech těch výprasků měl nohy ještě pořád mramorované vybledlými jizvami. Někdy byl zavřený v kryptě celou noc a společnost mu dělaly jenom lebky mrtvých mnichů. Ani by se nedopočítal, kolikrát mu někdo řekl, že je hloupý, k ničemu nebo něco ještě horšího. Jenomže to byl *on*. Nepatřil k nikomu a nic nepatřilo jemu. Nikdy by ho nenapadlo, že se s takovým zacházením a takovými slovy potýká *Thyon Nero*. Přichomýtl se k soukromému výstupu, který popíral všechno, čemu předtím věřil o zlatém kmořenci a jeho báječném životě, a něco se v něm zlomilo, když viděl jeho ponížení.

Nebyli přátelé. To by se ani nemohlo stát. Nero byl aristokrat a Lazlo byl pravý opak. Ale Lazlo v knihovně mnohokrát obstarával *Thyonovy* požadavky a jednou, když tam pracoval teprve krátce, objevil vzácné metalurgické pojednání, o kterém se domníval, že by mohlo být k užitku, a Nero mu dokonce řekl: „Děkuji.“

Mohlo by to znít jako nicotnost – nebo ještě hůř, mohlo by se zdát strašné, že něco takového za ty roky řekl jenom jednou. Lazlo ovšem věděl, že chlapci jako on jsou vedeni k tomu, aby se vyjadřovali pouze v příkazech, a když *Thyon* vzhlédl od pojednání a vyslovil tohle obyčejné slovo, vážně a upřímně – „Děkuji“ –, Lazlo se nadmul hrdoostí.

Teď mu na jazyku sedělo to rozpálené *Přestaňte!* Chtěl to vykřiknout, ale neudělal to. Stál ztuhlý na místě, přitisknutý ke chladné stěně mechem obrostlého mauzolea, a bál se i pohnout. Švihání jezdeckého bičíku ustalo. *Thyon* si držel hlavu v dlaních a schovával si obličej. Už nevydával žádné zvuky, ale Lazlo viděl, jak se mu třesou ramena.

„Vstaň,“ zavrčel na něj vévoda.

Thyon se napřímil a Lazlo ho teď viděl jasně. Tvář měl nateklou a zarudlou a usazené prameny zlatých vlasů se mu lepily na čelo. Vypadal o hodně mladší než na šestnáct.

„Nevíš snad, kolik peněz dala za tu tvoji laboratoř?“ utrhoval se na něj vévoda. „Foukači skla až z Amaye. Vysoká pec postavená přesně podle tvých plánů. Komín, který je nejvyšší stavbou v celém městě. A co jsi s tím vším dokázal ty? Poznámky? Měření?“

„Alchymie *jsou* poznámky a měření,“ namítal Thyon. V jeho hlasu byly slyšet slzy, ale ještě z něj nevymizela vzdorovitost. „Než si člověk může dělat naděje na proměňování kovů, musí poznat jejich vlastnosti.“

Vévoda s naprostým opovržením zakroutil hlavou. „Mistr Luzinay měl pravdu. Skutečně máš duši obyčejného kováře. Alchymie je *zlato*, rozumíš? Zlato je teď tvým životem. Leda že by se ti nepodařilo ho vytvořit, protože v takovém případě bys měl štěstí, pokud by ti vůbec nějaký život zůstal. Rozumíš tomu?“

Thyon ucouvl, zděšený jeho výhružkou. „Otče, prosím... Je to zatím jenom rok...“

„*Jenom* rok?“ Vévoduův smích zněl mrtvě. „Víš vůbec, co všechno se může stát za jeden rok? Domy se bortí. Celá *království* se bortí. Zatímco ty vysedáváš ve své laboratoři a *poznáváš vlastnosti kovů*?“

Tohle Thyona zarazilo a Lazla taky. *Království se bortí?* „Ale... nemůžeš ode mě přece očekávat, že za jeden rok dokážu něco, co nikdo jiný nikdy nedokázal.“

„Nikdo nikdy neprovedl ani transmutaci kovu a ty jsi to dokázal v patnácti.“

„Jenom na bismut,“ namítl zahořkle chlapec.

„Jsem si naprosto vědomý nedostatečnosti tvého počínu,“ vyprskl vévoda. „Všechno, co jsem od tebe slyšel za celou tu dobu, co jsi nastoupil na univerzitu, je to, o kolik jsi chytřejší než všichni ostatní. Takže *buď chytřejší*, k čertu. Řekl jsem jí, že to zvládneš. *Ujišťoval* jsem ji o tom.“

„Snažím se, otče.“

„*Snaž se pořádně!*“ Tuhle větu už vévoda zařval. Oči měl doširoka vykulené, až mu bělmo svítilo kolem duhovek v plném kruhu. Pohánělo ho zoufalství a Lazla schovaného ve stínech to zamrazilo. Když královna pojmenovala Chrysopoesium, zdálo se mu to jako příhodné jméno pro alchymickou laboratoř. Vnímal to pohledem naděje, možná se právě tady jednoho dne naplní nejvyšší ambice alchymického umění. Vypadalo to ovšem, že s žádným „jednoho dne“ se tady nepočítalo. Královna chtěla zlato a chtěla ho hned.

Thyon ztěžka polkl a zadíval se na svého otce. Zdálo se, jako by se mezi nimi převalovala vlna strachu. Pomalu, ne hlasitěji než pouhým šeptem se chlapec zeptal: „A co když to není možné?“

Lazlo očekával, že se vévoda znovu rozčílí, ale ten jenom zatnul zuby. „Řeknu ti to jednoduše. Královská pokladnice je prázdná. Vojákům není z čeho zaplatit. Dezertují nám a naši nepřátelé si toho všimli. Pokud to takhle půjde dál, *napadnou* nás. Už tomu rozumíš?“

Bylo toho víc. Katastrofální intrikažení a dluhy, ale výsledek toho všeho byl jednoduchý: *Vyrob zlato, nebo Zosma padne.*

Lazlo sledoval, jak Thyon zbledl, když na něj dopadla váha celého království, a měl pocit, jako by ji cítil na svých vlastních ramenou.

A cítil ji.

Ne proto, že by ji na něj uvrhl krutý otec a nenasytná královna, ale protože ji sám přijal. Na tomto místě, u stěny staré hrobky, jako kdyby to bylo skutečné fyzické břemeno, vzal tu váhu na sebe, aby ji Thyonovi pomohl nést – ačkoli o tom Thyon nevěděl.

Proč to udělal? Mohl se otočit zpátky a pokračovat ve svém večeru a svém životě s radostnou úlevou nad tím, že taková břemena nemusí nést. Většina lidí by to tak udělala. A co víc, většina lidí by spěchala za ostatními, šeptala a šířila zvěsti do města, než by se stačilo plně setmít. Jenomže Lazlo nebyl jako většina lidí. Zůstal stát ve stínu a usilovně přemýšlel. Myslel na válku, na lidi, o které ho ta poslední připravila, než je vůbec mohl poznat, na děti, ze kterých

ta příští udělá sirotky, a na všechna ta jména, která zemrou jako písň.

Po celou tu dobu si dobře uvědomoval svoji nepoužitelnost. Jak by *on* mohl pomoci zlatému kmotřenci? Nebyl přece alchymista ani žádný hrdina. Byl jenom knihovník a snílek. Byl vášnivý čtenář a neopěvovaný odborník na léta ztracené město, které nikoho ani trochu nezajímalo. Co by tak *on* mohl...?

Došlo mu to.

Nebyl alchymista. Byl odborník na léta ztracené město, které nikoho ani trochu nezajímalo. A v tomhle městě, alespoň podle dochovaných legend, se alchymie provozovala v době, kdy Zosma byla pouhou divočinou sužovanou nájezdy barbarů. Ve skutečnosti ony archetypální obrazy alchymického umění pocházely ze starých pověstí přinesených z druhé strany Elmuthalethu, z pověstí o mocných mužích a ženách, kteří odhalovali tajemství přírody a kosmu.

Lazlo se nad tím zamyslel. Přemýšlel o tom, zatímco Thyon s vévodou v napjatém tichu odcházeli ze starého hřbitova, zatímco sám nesl zpátky do knihovny náruč rukopisů, a přemýšlel dál ještě potom, co se knihovna na noc zavřela a on místo na večeři šel do pokoje s vlastními knihami.

Zatímco učenci využívající knihovnu byli ubytovaní v luxusních pokojích pro hosty v horních patrech paláce, knihovníci bydleli ve služebních prostorech o patro výš než pracovníci údržby, v pokojích dříve vyhrazených pro služky a komorníky. Lazlo vešel do dlouhé chodby s nízkým stropem a řadou stejných dveří, z nichž u každých visel na háčku gláv. Sejmul ten svůj a vzal si ho s sebou do pokoje.

Glávy byly lámané kameny, přirozeně a nepřetržitě svítící, aniž by přitom vydávaly jakékoli teplo – pouze září, jejíž barva a síla byla podobně různorodá jako vlastnosti drahokamů. Ten jeho byl bídný: nepravidelný kus načervenalého kamene vydávající slabé, zkalené světlo. Ačkoli byl jeho pokoj malý, zůstávala v koutech tma. Na jedné straně stála úzká postel a na druhé stolek se židlí. Veškeré Lazlo-

vo oblečení viselo na dvou háčcích ve zdi a v místnosti nebyla ani žádná police až na okenní římsu. Tam měl Lazlo vyskládané svoje knihy. Pověsil gláv na stěnu, začal je vytahovat a listovat jimi. Za chvíli už seděl na podlaze opřený zády o zeď, značil si stránky a psal poznámky. Na chodbě se ozývaly kroky, jak se ostatní knihovníci ukládali k spánku, ale Lazlo je vůbec nevnímal, stejně jako nezaznamenal pozdější ticho a východ a západ měsíce. Někdy v průběhu noci opustil svůj pokoj a zamířil do zaprášeného sklepení knihovny, které už několik let zaprášené nebylo.

Byla to jeho svatyně – říše příběhů, nejen těch z Nespatřeného města, ale z celého světa. Jeho snem sice byl Pláč, ale miloval všechny příběhy a znal do posledního ty, které byly uloženy tady, i přesto, že je musel přeložit z tuctu různých jazyků za pomoci slovníků a gramatik. Tady se uvězněné mezi deskami vazeb skrývaly dějiny lidské obrazotvornosti a nic na světě nebylo krásnějšího, děsivějšího ani bizarnějšího. Byla tu zaklínadla a kletby, mýty a legendy a snílek Neznámý jimi tak dlouho krmil svoji mysl, že kdyby do ní někdo mohl vstoupit, objevil by tam říši fantazie. Nepřemýšlel jako ostatní. Neodmítal bez zaváhání existenci magie a nevěřil tomu, že pohádky jsou jenom pro děti. Sám *věděl*, že magie je skutečná věc, protože to pocítil na vlastní kůži, když bylo z jeho mysli ukradeno jméno Nespatřeného města. A co se týče pohádek, měl dojem, že jsou odrazem lidí, kteří je sprádali, a mají v sobě drobné kousky pravdy – skutečnosti vmísené do fantazie jako... drobečky chleba v plnovousu čaroděje.

Doufal, že tohle by mohl být přesně takový drobeček.

V srdci alchymie byla víra v azoth, tajnou podstatu veškeré hmoty. Alchymisté věřili, že pokud dokážou získat azoth, ovládnou neviditelné struktury fyzického světa. Přemění olovo ve zlato, vyrobí univerzální rozpouštědlo, a dokonce i elixír nesmrtelnosti.

Dlouho se mělo za to, že toho lze dosáhnout nějakým složitým procesem zahrnujícím základní trojici alchymie: sůl, rtuť a síru. Vě-

novalo se tomu absurdně velké množství knih a traktátů – vzhledem k naprosto nulovému množství důkazů. Byly tu nejrůznější nákresy draků polykajících slunce a mužů sajících mléko od bohyň, které Lazlo považoval za stejně bláznivé jako pohádky, ačkoli v knihovně byly umístěné s větší úctou, v alchymickém oddělení, které se příznačně nacházelo v bývalé palácové pokladnici.

A v podzemí, kde by ji nikdy žádný alchymista nehledal, zatím byla ve sbírce pohádek z Nespátřeného města rozmarně nazvané *Zázraky k snídani* ukrytá zmínka o jiné teorii: Že alchymista *samotný* je tou tajnou přísadou, že pouze spojení lidské duše s duší prvků umožní zrod azothu.

A tady to bylo, drobeček v plnovousu čaroděje.

Možná.



ZÁZRAKY K SNÍDANI

MĚL TEHDY NĚJAKOU DOBU POČKAT, alespoň několik dní. Nebo tam spíš neměl chodit vůbec. To mu došlo později. Lazlovi došla spousta věcí až později.

Příliš pozdě.

Slunce už vycházelo, když vyšel ze skladu s knihou v ruce, a přestože byl unavený celonočním bděním, v žilách mu pulsovala energie. Vzrušení. Nervozita. Měl pocit, jako by byl součástí něčeho většího, a zapomněl, že o tom ví jenom on sám. Nevrátil se do svého pokoje, ale vydal se z hlavní budovy paláce přes dvůr do starého kostela, ze kterého teď bylo Chrysopoesium.

Celé město se rozprostíralo pod ním. Záře osvětlovala Eder v místě, kde se dotýkal obzoru. Jak slunce stoupalo výš, světlo přicházelo proti proudu řeky jako po zápalné šňůře a přinášelo s sebou nový den. Zazvonily zvony katedrály a všechny ostatní kostelní zvony je následovaly – jemným a sladkým zvukem jako děti odpovídající na volání rodičů.

Lazlo si pomyslel, že Thyon možná taky nespál, když musel od večerška nést tak strašlivé břemeno. Přistoupil ke dveřím. Byly to obrovské kostelní dveře odlité z bronzu, ne zrovna stavěné na klepání. Lazlo přesto zaklepal, ale sám sotva slyšel ťukání svých kloubů. V tu chvíli to mohl vzdát, odejít a získat tak čas na to, aby si promyslel, co udělá.

Kdyby jeho počáteční nadšení z objevu mělo čas opadnout, určitě by tehdy nahlédl své bláznovství, jakkoli byl naivní. Jenomže on místo toho obešel kostel kolem dokola, našel dveře se zvonkem a zazvonil.

A tak se věci seběhly tak, jak se seběhly.

Thyon přišel otevřít. Vypadal jako bez duše. Bez života. „Ano?“ zeptal se.

„Omlouvám se, že vás takhle ruším,“ řekl Lazlo, nebo něco na ten způsob. Tuhle část si později vybavoval jen velmi mlhavě. Tepalo mu v uších. Nebylo mu vlastní, aby se někam tlačil. Jestli se jeho výchova v klášteře na něco obzvlášť soustředila, bylo to vštěpování hlubokého pocitu bezvýznamnosti. Jenomže teď se vezl na vlně vzteku za Thyona, na přívalu solidarity jednoho bitého chlapce s druhým, a nejvíc ho pohánělo vzrušení z objevu. Možná vyhrknul něco jako: „Něco jsem pro vás našel,“ a podal mu knihu.

Ať už řekl cokoli, Thyon ustoupil ze dveří, aby mohl vstoupit. Prostor laboratoře byl vysoký a tichý jako každý jiný kostel, ale vzduch tu páchl po síře jako v samotném pekle. Mdlé paprsky světla se lámaly v okenních vitrážích a vrhaly barevné odlesky na police s vyleštěným sklem a mědí. V lodi původního kostela se táhl dlouhý pracovní stůl plný nejrůznějšího náčiní. Boční výklenek zabírala monumentální vysoká pec a cihlový komín procházel přímo středem kupole s freskou, na níž připravil anděly o hlavy.

„Tak co to je?“ zeptal se Thyon. Pohyboval se strnule a Lazlo nepochyboval o tom, že měl záda celá posetá šrámy a podlitinami. „Předpokládám, že jsi pro mě našel další traktát,“ dodal. „Stejně jsou všechny k ničemu.“

„Není to tak docela traktát.“ Lazlo postavil knihu na proděravělý stůl a teprve v tu chvíli si všiml rytiny na jejích deskách. Byla to naběračka přetékaná hvězdami a bájnými stvořeními. *Zázraky k snídani*. Vypadalo to jako knížka pro děti a v Lazlovi poprvé zahlodaly pochybnosti. Rychle knihu otevřel, aby zakryl její obálku a název. „Ale *má* to co do činění se zlatem,“ prohlásil a pustil se do vysvět-

lování. K jeho hrůze to ovšem v této pochmurné laboratoři znělo stejně nepatřičně, jak nepatřičně tu vypadala ona kniha, a on se překotně snažil nepoddávat se svému zahanbení, jenomže čím rychleji mluvil, tím bláznivěji a neuvěřitelněji to vyznívalo.

„Znáte určitě ztracené město Pláč.“ Přinutil se použít jeho falešné jméno a okamžitě ucítil chuť slz. „A víte o tamních alchymistech, o kterých se říká, že za starých časů vyráběli zlato.“

„Povídáčky,“ odbyl ho prezíravě Thyon.

„Možná,“ odpověděl Lazlo. „Ale copak není možné, že ty příběhy jsou pravdivé? Že doopravdy vyráběli zlato?“

Všiml si nevěřícného výrazu Thyonovy tváře, ale špatně si ho vložil. Myslel si, že pro alchymistu je k neuvěření jeho předpoklad, a tak horlivě vysvětloval dál.

„Podívejte se sem,“ ukázal na pasáž v knize, kde se psalo o tom, že tajnou přísadou azothu je alchymista samotný. „Píše se tu o propojení lidské duše a duše prvků, a to zní, já nevím, *k ničemu*, protože jak máte propojit svoji *duši* s kovem? Ale já si myslím, že to je špatný překlad. Už jsem se s tím setkal. V Nespatřeném... totiž v jazyce města Pláč je slovo pro ‚duši‘ a ‚ducha‘ stejné. Obojí se řekne *amarin*. Takže si myslím, že tohle je chyba.“ Poklepal prstem na slovo *duše* a odmlčel se. Tohle bylo ono, jeho skvělá myšlenka. „Myslím si, že to znamená, že klíčem k azothu je *duch*. Tělesný duch.“ Zvedl zápěstí vnitřní stranou nahoru a ukázal Thyonovi svoje žíly, aby mu naznačil, jak to myslí. A v tu chvíli zjistil, že mu došla slova. Potřeboval nějaký závěr, něco, co by vrhlo světlo na jeho myšlenku a nechalo ji zazářit, jenomže on nic takového neměl, a tak zůstala viset ve vzduchu a zněla, po pravdě, trochu směšně.

Thyon na něj zůstal zírat trochu moc dlouho. „Co má tohle všechno znamenat?“ zeptal se nakonec a jeho hlas byl ledový a nebezpečný. „Výzva? Prohrál jsi nějakou sázku? Je to *vtip*?“

„Cože?“ Lazlo překvapeně zavrtěl hlavou. Tvář měl najednou celou horkou a ruce studené. „Ne,“ zakoktal, když pochopil, kde

se vzala Thyonova nevěřičnost. Nesměřovala k Lazlově předpokladu. Směřovala k jeho *přítomnosti*. V jediném okamžiku se Lazlovo vnímání situace otočilo a on pochopil, co právě udělal. On – snílek Neznámý, pomocný knihovník – napochodoval do Chrysopoesia, mával knížkou pohádek a oháněl se svými názory na nejhlubší tajemství alchymie. Jako kdyby *on* snad mohl vyřešit problém, který alchymisté nepokořili za celá staletí – včetně samotného Nera.

Jeho vlastní odvaha, jakmile si ji uvědomil, ho připravila o dech. Jak si mohl myslet, že tohle byl dobrý nápad?

„Řekni mi pravdu,“ poručil mu Thyon. „Kdo to byl? Mistr Luzinay? Poslal tě sem, aby ses mi vysmíval, že ano?“

Lazlo zakroutil hlavou, aby to obvinění popřel, ale bylo mu jasné, že Thyon ho ani nevidí. Na to byl moc pohlcený svou vlastní zlobou a neštěstím. Jestli před sebou něco viděl, byly to posměšné tváře ostatních alchymistů nebo chladná vypočítavost samotné královny, která si objednávala zázraky, jako by to byla jen snídaně. Nebo možná – pravděpodobně – viděl včerejší opovržení ve tváři svého otce a cítil ho ve zmoženosti svého těla a bolesti s každým pohybem. Pocity se v něm vařily jako směs chemikálií hozených do destilační baňky: strach jako sirný opar, hořkost ostrá jako sůl a prokletá vrtkavost mědi v podobě selhání a zoufalství.

„Nikdy bych se vám nevysmíval,“ ujišťoval ho Lazlo.

Thyon chňapl po knize a zavřel ji, aby si prohlédl název a desky. „*Zázraky k snídani*,“ vyslovil opovržlivě a zalistoval stránkami. Byly tam obrázky mořských panen a čarodějnic. „*Tohle není výsměch?*“

„Přísahám, že není. Možná se pletu, můj pane. Já... pravděpodobně ano.“ Lazlovi bylo zřejmé, jak to vypadá, a chtěl říct to, o čem byl přesvědčený, že ve folkloru jsou drobečky pravdy, ale i to mu teď znělo absurdně – drobečky v plnovousech čarodějů a všechny ty nesmysly. „Omlouvám se. Bylo ode mě drzé sem takhle přijít a prosím vás o odpuštění, ale přísahám vám, že to nebylo z neúcty k vám. Jenom jsem vám chtěl pomoci.“

Thyon knihu zaklapl. „Pomocť *mně*. Ty jsi chtěl pomocť *mně*.“ Sám se tomu zasmál. Byl to chladný a tvrdý zvuk, jako když se tříští led. Trval příliš dlouho a s každým dalším zachechtáním měl Lazlo pocit, jako by se scvrkával. „Objasni mi to, Neznámý,“ vybídl ho Thyon. „Ve které verzi světa bys tak asi *ty* mohl pomocť *mně*?“

V jaké verzi světa? Copak jich existovalo víc než jedna? Byla tu nějaká verze, ve které Lazlo vyrostl s vlastním jménem a s rodinou a kde Thyona naložili na vůz směřující do opatství? Lazlo nic takového neviděl. Přes veškerou svou představivost si nedokázal v hlavě vyvolat obraz mnicha, jak holí tuhle zlatou hlavu. „Samozřejmě že máte pravdu,“ vykoktal. „Jenom jsem si myslel... že byste to neměl všechno snášet sám.“

To byla... naprosto nevhodná věta.

„Snášet sám *co*?“ zeptal se Thyon s ostře tázavým pohledem.

Lazlo si uvědomil svoji chybu. Ztuhl, podobně jako předtím na hřbitově, kde se hloupě schovával ve stínu. Tady se ovšem neměl kam schovat, a protože v něm nebyl ani kousek lstivosti, všechno, co cítil, se zračilo v jeho tváři. Šok. Rozhořčení.

Soucit.

A tak Thyon konečně pochopil, co tohohle pomocného knihovníka hned po rozednění přivedlo k jeho dveřím. Kdyby Lazlo byl počkal – pár týdnů nebo aspoň dnů –, Thyon by si to možná tak snadno nepropojil. Jenomže teď se mu po zádech rozlévala palčivá bolest a Lazlův pohled k nim zamířil, jako kdyby to věděl. *Ubohý Thyon, kterého tluče vlastní otec*. V okamžiku mu došlo, že Lazlo viděl jeho nejhorší slabost, a do víru pocitů se přidál jeden další.

Byl to *stud*. A ten rozdmýchal všechny ostatní.

„Mrzí mě to,“ řekl Lazlo, i když sotva věděl, co že ho vlastně mrzí – jestli to, že Thyon byl bitý, nebo spíš to, že tomu náhodou byl svědkem.

„*Neopovažuj* se mě litovat, ty *nulo*,“ zavrčel Thyon s tak jedovatým tónem v hlase, až sebou Lazlo cukl jako popálený.

Následovala strašlivá, ohavná bouře zášti a zuřivosti. Rudý a zkřivený obličej. Vyceněné zuby a zaťaté pěsti a tříštění skla. V následujících dnech se to Lazlovi všechno slilo do nočních můr, které vyšperkovalo jeho zděšení a výčitky. Vyklopýtal ze dveří. Možná ho přitom postrčila ruka a možná ne. Možná jenom zakopl, než se rozplácl pod krátkým schodištěm, prokousl si při tom ret a pusa se mu zalila krví. A pak polykal krev a snažil se vypadat normálně, když se kulhavě potácel zpátky do hlavního paláce.

Došel až ke schodům, než si uvědomil, že v laboratoři nechal tu knihu. Už žádné zázraky k snídani. Ani žádná snídaně, ne dnes, když mu v ústech natékal prokousnutý jazyk. A den předtím neměl ani večeri, ani nespál, ale neměl na jídlo a spánek ani pomyslení a zbývalo mu trochu času, aby se dal dohromady, než mu začne směna, a tak ho využil. Umyl si obličej studenou vodou, donutil se vypláchnout si pusku a plival při tom do umyvadla rudé sliny. Jazyk měl v příšerném stavu a řezavá, pulsující bolest mu plnila celou hlavu. Celý den neřekl ani slovo, aniž by si toho někdo vůbec všiml. Strachoval se, že ho Thyon nechá vyhnat z knihovny, a připravoval se na to, ale nestalo se to. Nestalo se vůbec nic. Nikdo nezjistil, co toho rána Lazlo udělal. Nikomu taky nechyběla ta kniha, kromě něho samotného, a jemu chyběla opravdu moc.

O tři týdny později se dozvěděl novinku. Královna měla přijít do Velké knihovny. Byla to její první návštěva od toho dne, kdy věnovala Nerovi Chrysopoesium, což zjevně byla moudrá investice.

Thyon Nero totiž vyrobil zlato.



PAPÍR, INKOUST A DLOUHÁ LÉTA

NÁHODA?

Po staletí se alchymisté snažili získat azoth. Tři týdny po Lazlově návštěvě Chrysopoesia se to podařilo Thyonu Nerovi. Lazlo měl jisté podezření, ale bylo to pouhé podezření – tedy až do chvíle, kdy otevřel dveře svého pokoje a našel v něm Thyona.

Lazlovi se rozkolísal tep. Na zemi byly poházené jeho knihy a stránky měly pod sebou pomačkané jako polámaná ptačí křídla. Thyon držel jednu z nich v ruce. Byla to Lazlova nejkrásnější, svázaná tak, že by se skoro vyrovnala vazbám v Pavilonu myšlení. Dokonce ozdobil její hřbet plátky zlata, které ze zbytků strádal tři roky. Na hřbetě stál nápis *Nespatřené město*, vyvedený kaligrafickým písmem, které se naučil v klášteře.

Sletěla s plesknutím na podlahu a Lazlo to ucítil ve svých srdcích. Měl nutkání se sehnout a zvednout ji ze země, ale zůstal jen stát na prahu svého pokoje a zíral na vetřelce, tak klidného, tak elegantního, tak nepatřičného v ošuntělé místnosti jako paprsek slunce ve sklepení.

„Víš někdo o tom, že jsi přišel do Chrysopoesia?“ zeptal se Thyon.

Lazlo pomalu zavrtěl hlavou.

„A co ta kniha? Víš o ní někdo další?“

A bylo to tady. Nešlo o žádnou náhodu. Lazlo měl pravdu. Klíčem k azothu byl skutečně duch. Bylo to skoro legrační – nejen to, že

pravda se objevila v pohádce, ale to, že onou záhadnou tajnou přísadou se ukázalo být něco tak obyčejného jako tělesná tekutina. Každý alchymista, který kdy strávil svůj život pátráním po ní, měl odpověď neustále při sobě – kolovala v jeho vlastních žilách.

Kdyby měla tato pravda vejít ve známost, každý, kdo má po ruce kotlík a oheň, by se pokoušel vyrábět zlato a bral by si ducha ze svých žil nebo by ho kradl od jiných. Pak už by zlato nebylo tak drahé a zlatý kmotřenec by taky nebyl tolik výjimečný. Lazlo si rychle uvědomil, co je v sázce. Thyon si chtěl zachovat tajemství azothu za každou cenu.

A Lazlo byl právě taková cena.

Uvažoval o tom, že by lhal, jenomže se mu nepodařilo vymyslet žádnou lež, která by ho mohla ochránit. Váhavě znovu zavrtěl hlavou a pomyslel si, že si nikdy nic tak pronikavě neuvědomoval, jako si v této chvíli uvědomoval Thyonovu ruku položenou na jílci meče.

Čas zpomalil. Lazlo sledoval, jak Thyonovi běhají klouby, viděl delší a delší kus holé oceli, jak tahal meč z pochvy. Byl trochu zahnutý, jako žebro. Ve světle glávu se leskl jako zrcadlo a odrážel zlaté a šedé záblesky. Lazlovy oči se setkaly s Thyonovými. Viděl v nich vypočítavost, jak Thyon porovnával nepříjemnosti, kdyby ho zabil, s rizikem, kdyby ho nechal žít.

A věděl, co z toho výpočtu vychází. Kdyby zůstal naživu, pořád tu bude někdo, kdo tajemství zná, zatímco zabít ho nebyl žádný problém. Thyon by mohl nechat svůj rytinami zdobený meč po předcích zabodnutý do Lazlovy mrtvoly a dostal by ho zpátky vyleštěný. Celá ta věc by byla jednoduše vyřízená. Člověk jako Nero si mohl s člověkem jako Lazlo dělat, co se mu zlíbilo.

Ale... on to neudělal.

Zasunul meč zpátky do pochvy. „Nikdy o tom nepromluvíš,“ řekl. „Nikdy o tom nic nenapišeš. Nikdo se to nikdy nesmí dozvědět. Rozumíš mi?“

„Ano,“ odpověděl Lazlo chraplavě.

„Odpřísáhni mi to,“ poručil mu Thyon, ale pak zavadil pohledem o knihy rozsypané po podlaze a rozmyslel si to. „Vlastně ne, nepřísáhej.“ Zkroutil rty do lehkého úšklebku. „Třikrát mi to slib.“

Lazlo se zděsil. Trojitý slib? To byla dětská přísaha z pohádek, jejíž porušení znamenalo kletbu, a pro Lazla byla mocnější než jakákoli přísaha při bohu nebo vladaři. „Slibuju,“ vyslovil a trásl se při tom z toho, jak blízko se ocitl ke smrti. „Slibuju,“ zopakoval s rozpálenou tváří. „Slibuju.“

Ta opakovaná slova měla rytmus jako zaklínadlo a byla poslední, která mezi těmito dvěma muži padla, na více než čtyři roky. Až do chvíle, kdy zlatý kmotřenec osobně přišel k pultu dotazů, aby si vyžádal Lazlovy knihy.

Sebrané spisy Lazla Neznámého.

Lazlovi se klepala ruka, když v ní svíral papír s požadavkem. Ty knihy byly jeho a byly tím *jediným*, co mu patřilo. Stvořil je sám a miloval je tak, jak člověk miluje jenom něco, co je dílem jeho vlastních rukou, ba ještě více. Nebyly to jenom sbírky poznámek. Ve svých knihách Lazlo udržoval svůj neuskutečnitelný sen – veškeré své objevy týkající se Nespatřeného města, všechny ty zlomky, které poskládal dohromady. A nebylo to jenom pro pouhé shromažďování vědomostí, ale s cílem překonat jednoho dne... tu neuskutečnitelnost. Nějak se dostat tam, kam se nikdy žádný cizinec nedostal. Přejít přes poušť, na vlastní oči spatřit blyštivé kupole a konečně zjistit, *co se stalo s Nespatřeným městem.*

Jeho knihy byly sedmiletým záznamem vlastních nadějí. Už jenom jejich dotek mu dával odvalu. A teď měly padnout do rukou Thyona Nera?

„Co chce u všech všudy,“ zeptal se mistr Hyrrokkin, „*Thyon Nero* dělat s *tvými* *knihami*?“

„Já nevím,“ odpověděl Lazlo bezmocně. „Nic. Prostě mi je sebrat.“

Stařec zamlaskal. „Taková malichernost je bezpochyby pod jeho úroveň.“

„Myslíte? Tak si je možná chce prostě přečíst od začátku do konce.“

Lazlo to řekl úplně plochým hlasem a mistr Hyrokkin pochopil, jak to myslí. Tahle představa doopravdy byla ještě směšnější. „Ale proč?“ trval na vysvětlení. „Proč by ti je měl chtít sebrat?“

A to mu Lazlo vysvětlit nemohl. Jeho samotného ale trápila trochu jiná otázka: Proč zrovna *teď*, o čtyři roky později? Ani v nejmenším neporušil svůj slib a neudělal nic, čím by mohl přivodit Thyonův hněv. „Protože prostě může?“ nadhodil sklesle.

Bránil se tomu. Samozřejmě že ano. Šel přímo za vrchním správcem archivů, aby ho požádal o přehodnocení požadavku. Tyhle knihy byly jeho vlastní, hájil se, a nikoli vlastnictví knihovny. Vždycky jim bylo vštěpováno, že jakákoli odbornost knihovníků je nehodná označení *učenost*. Jak by jako takové tedy mohly být vyžadovány? Bylo by to nepatřičné a nespravedlivé.

„Nespravedlivé? Měl bys na to být hrdý, mladý muži,“ řekl mu Villiers, vrchní správce. „Thyon Nero projevil zájem o tvoji práci. To je pro tebe úžasný den.“

Vskutku úžasný den. Po celých sedm let tady byl Lazlo snílkem Neznámým a jeho knihy byly „slátaniny“ a „bláznovství“. A teď se z nich zničehonic stala jeho „práce“, současně oceněná a ukradená.

„Prosím,“ žadonil Lazlo, naléhavě a šeptem. „Prosím, nedávejte mu moje knihy.“

A oni... to neudělali.

Přinutili *jeho*, aby to udělal sám.

„Jenom si děláš ostudu,“ odsekl Villiers. „A já nedopustím, abys dělal ostudu celé knihovně. Je to zlatý kmotřenec, ne nějaký zloděj ve skladu. Až s nimi bude hotový, vrátí je. A teď se seber a jdi.“

A tak neměl na výběr. Naložil svoje knihy do bedny a na kárku a kodrcal se s nimi z knihovny ven, přední branou z paláce a po dlouhé cestě, která se vinula podél hřebenu Zosimos. Zastavil se a rozhlédl. Eder se blyštil ve slunečním světle, sytě hnědý jako oči krásné dívky. Nad ním se klenul nový palác, fantastický jako malo-

vané kulisy v pohádkovém představení. Ptáci kroužili nad rybářskými moly a z kupole Nerova bledě růžového paláce vlál dlouhý zlatý prapor. Lazlo k němu pomalu dokráčel. Zdráhavě nakonec zazvonil u brány. Vzpomněl si na to, jak před čtyřmi lety zvonil na jiný zvonec se *Zázraky k snídani* v rukou. Už je pak nikdy neviděl. Dopadne to snad s těmito knihami jinak?

Otevřel mu lokaj. Vybídl Lazla, aby tam bednu nechal, ale ten to odmítl. „Musím mluvit s panem Nerem,“ řekl, a když Thyon nakonec přišel, Lazlo se ho prostě zeptal: „*Proč?*“

„Proč?“ Alchymista na sobě měl košili s dlouhými rukávy, ale chyběla jeho šarlatová kravata. Meč mu ovšem visel u boku a ruku měl volně položenou na jílci. „Vlastně jsem se na to vždycky chtěl zeptat *tebe*.“

„*Mě?*“

„Ano. Proč, Neznámý? Proč jsi mi to předal?“ *To?* To tajemství a všechno, co následovalo. „Když sis to mohl nechat pro sebe a sám se stát někým.“

Skutečnost byla taková – ačkoli Nera by nic na světě nepřesvědčilo, aby tomu uvěřil –, že Lazla nikdy ani nenapadlo usilovat o vlastní prospěch. Tenkrát na hřbitově měl jasno: Viděl příběh o nenasytých královnách a krutých otcích a válce na obzoru a... nebyl to *jeho* příběh. Byl Thyonův. Vzít ho za svůj... to by znamenalo ho ukrást. Bylo to takhle prosté. „*Já jsem někdo*,“ řekl Lazlo. Ukázal na bednu. „*Tohle jsem já*.“ A pak dodal s tichou naléhavostí: „Neberte mi je. *Prosím*.“

V tom okamžiku, jakkoli prchavém, se z Thyonovy tváře vytratila ostražitá lhostejnost a Lazlo v něm uviděl něco lidského. Možná i lítostivého. A pak to zmizelo. „Pamatuj na svůj slib,“ varoval ho Nero a zabouchl mu dveře před nosem.

Lazlo se ten večer vrátil do svého pokoje pozdě, protože se zdržoval u večere, aby se tomu vyhnul. Když došel ke dveřím, sejmul z háku svůj gláv, zaváhal a znovu ho pověsil. S hlubokým nádechem

vešel dovnitř. Doufal, že temnota by mohla jeho ztrátu zmírnit, ale měsíc svítil dost na to, aby lehce ozářil jeho okenní římsu. Ta prázdnota byla neúprosná. Místnost mu připadala pustá a mrtvá jako tělo, ze kterého byla vyříznuta srdce. Dýchalo se mu těžce. Sesunul se na kraj postele. „Jsou to jenom knížky,“ přesvědčoval se. Jenom papír a inkoust.

Papír, inkoust a dlouhá léta.

Papír, inkoust, dlouhá léta a jeho sen.

Zavrtěl hlavou. Svůj sen měl ve své mysli a ve své duši. Thyon mu sice mohl ukrást knihy, ale tohle ne.

To si říkal tu první dlouhou noc poté, co přišel o svoje knihy, a nemohl usnout, protože ho tížilo pomyšlení na to, kde asi jsou a co s nimi Nero udělal. Možná je spálil nebo zamkl do nejhlubšího sklepa. Možná je právě teď trhal na kusy stránku po stránce, skládal z nich papírové ptáky a jednoho po druhém házel ze své vysoko zavěšené terasy.

Když Lazlo konečně usnul, zdálo se mu o tom, že jeho knihy jsou pohřbené pod zemí, rostou z nich stébla trávy, která ve větru šeptají „Pláč, pláč“ a všem, kdo je uslyší, vhnějí slzy do očí.

Vůbec neuvažoval o tom, že Thyon by jeho knihy mohl číst. Že v místnosti stejně okázalé, jako ta Lazlova byla prostá, sedí na měkké židli se střapci a ve světle dvou glávů čte dlouho do noci, zatímco mu jeho sloužící nosí čaj, večeri a další čaj. Lazlo si ho rozhodně nepředstavoval, jak si dělá poznámky labutím perem a sépiovým inkoustem z kalamáře vykládaného lysem, který se sem dostal ze samotného Pláče před nějakými pěti sty lety. Jeho pohledná tvář byla prostá posměchu i zášti, byla naopak pozorná, bystrá a *fascinovaná*.

Což bylo mnohem, mnohem horší.

Protože jestli si Lazlo myslel, že sen nejde ukrást, pak Thyona Nera podcenil.



NEUSKUTEČNITELNÝ SEN

LAZLO MĚL BEZ SVÝCH KNIH POCIT, jako by se mu přetrhlo životně důležité pouto s jeho snem. Nespatřené město pro něj ještě nikdy nebylo tak vzdálené, tak nedosažitelné. Jako kdyby se rozplynula nějaká mlha a on byl donucen si připustit nepříjemnou pravdu.

Ty knihy nebyly jeho sen. Svůj sen navíc do jejich stránek nacpal jako záložku a nechával ho tam ležet příliš dlouho. Jenomže skutečnost byla taková: Vůbec nic z toho, co kdy mohl udělat nebo přecíst nebo najít ve Velké knihovně Zosmy, ho nemohlo ani o krok přiblížit k Pláči. To mohla dokázat jediné cesta.

To se samozřejmě snáze řekne než uskuteční. Bylo to tak strašlivě daleko. Možná by dokázal najít způsob, jak se dostat do Alkonostu, křižovatky kontinentu a západní výspy Elmuthalethu. Neměl pro to žádné předpoklady, ale existovala přinejmenším naděje, že by se mohl nechat najmout nějakou obchodní výpravou a docestovat až tam. Jenomže potom už by na to zůstal úplně sám. Přes poušť by nikdo žádné farandži nepřevédl. Neprodali by jim ani velbloudy, kdyby se o to chtěli pokusit sami – což by se stejně rovnalo pokusu o sebevraždu.

A i kdyby se nějak dokázal dostat přes poušť, pořád by mu zbývalo překonat Práh: horu z bílého skla, o které legendy tvrdily, že byla pohřební hranicí démonů. Cesta přes Práh byla jenom jedna

a vedla branami pevnosti Misrach, kde byli farandži popravováni jako špióni.

Pokud bylo město mrtvé, pak by se tam mohl dostat a prozkoumat jeho trosky. To pomyšlení bylo nevýslovně smutné. Nechtěl nalézt trosky, ale město plné života a hýřící barvami jako to, které znal z příběhů. Jenomže pokud bylo živé, pak mohl očekávat, že ho odvedou, rozčtvrtí a zkrmí mrchožravým ptákům.

Nebylo těžké pochopit, proč si svůj sen uložil do bezpečí knih. Jenomže teď to bylo to jediné, co mu zbylo, a tak se nad tím musel důkladně zamyslet. Nevypadalo to nijak povzbudivě. Ať se na věc díval z kterékoli strany, neviděl nic než – neuskutečnitelné. Jestli si sen vybíral snílka, pak si ten jeho vybral špatně. Potřeboval někoho mnohem odvážnějšího než jeho. Potřeboval hrom a lavinu, bojový pokřik a vichřici. Potřeboval *oheň*.

Několik týdnů poté, co mu Thyon Nero vzal jeho knihy, byl Lazlo úplně na dně. Dny se mu vlekly. Všechno na něj padalo. Snil o pouštích a skvostných prázdných městech a představoval si, jak cítí minuty a hodiny svého života proudit ve svém těle, jako kdyby nebyl nic jiného než přesýpací hodiny z masa a kostí. Přistihoval se, jak zírá z oken, teskní a touží po dalekém, nedosažitelném horizontu.

A tak se stalo, že uviděl toho ptáka.

Stál zrovna na vrcholu jednoho ze žebříků v Pavilonu myšlení a vytahoval z police knihy pro jednoho netrpělivého filosofa, který přešlapoval pod ním. „Nemám na to celý den,“ popoháněl ho.

Já ano, pomyslel si Lazlo a odstrčil se, aby se i s žebříkem po kolejnici popovezl o kus dál. Byl u nejvyšší řady vysokých polic při severní stěně knihovny, za kterou se horský hřbet ve tvaru žraločí ploutve prudce svažoval až dolů do města. Mezi jednotlivými oddíly polic byla natěsnaná úzká okna, a když kolem nich projížděl na žebříku, zahlédl občas záblesk letní oblohy. Knihy, okno, knihy, okno. A tady byl: pták vznášející se na stoupavém proudu, jako to ptáci na této straně hřebenu dělávali, visící ve vzduchu jako drak na pro-

vázku. Ale ptáka, jako byl tenhle, Lazlo ještě nikdy neviděl. Zastavil žebřík, aby si ho mohl prohlédnout, a jako by něco hluboko v něm znehybňelo. Byl to čistě bílý dravec se zahnutým zobákem a byl obrovský, ještě větší než lovečtí orli, které Lazlo někdy vídal u nomádů procházejících tržišťem. Křídla měl jako plachty malé lodi, každé pero široké jako šavli. Ale nebyla to jen jeho barva a velikost, co ho tak zarazilo. Bylo na něm něco zvláštního. Nějaké zvláštní kouzlo světla? Jeho obrysy... nebyly ostré, zdálo se, jako kdyby se rozplývaly v modři oblohy, jako když se v čaji rozpouští cukr.

Jako duch, který proplová závojem světa.

„Co tam nahoře děláš?“ zavolal na něj filosof. Lazlo si ho nevšímal. Předklonil se, aby viděl skrz záři odrážející se na skle. Pták udělal piruetu na jednom ze svých obrovských křídel a spouštěl se dolů v pomalé a elegantní spirále. Lazlo sledoval, jak se snáší dolů a plachtí a jak jeho stín dopadá na cestu a po chvíli na střechu kočáru.

Královského kočáru. Lazlo se překvapením praštil čelem o okno. Po dlouhé klikaté cestě stoupalo procesí: nejen královský kočár, ale zástupy vojáků na koních před ním i za ním, ve zbroji blýskající se na slunci. Lazlo přimhouřil oči. Jeden z vojenských oddílů nevypadal jako ty ostatní, ale byl moc daleko na to, aby ho viděl zřetelně. Jejich zbroj se neblýskala. Zvířata, na kterých jeli, se pohybovala ve zvláštním rytmu. Cesta zatáčela kolem jižní strany hřebene a průvod Lazlovi brzy zmizel z dohledu. Velký bílý dravec plachtil za ním a pak...

Možná se Lazlo podíval jinam. Možná zamrkal. Nemyslel si to, jenomže ten pták tam najednou nebyl. V jednom okamžiku tam byl a v dalším ne, a i kdyby Lazlo *opravdu* mrknul, nemohl mu z dohledu odlétnout tak rychle. Poblíž nebylo vůbec nic, za co by se mohl schovat. Rytmus Lazlovy krve a ducha zrychlil. Ten pták zkrátka zmizel.

„Hej, ty tam!“ Filosof už se začínal rozčilovat.

Lazlo shlédł dolů. „Má sem dnes přijet na návštěvu královna?“ zavolal.

„Cože? Ne.“

„Protože sem přijíždí královský kočár.“

Učenci, kteří seděli nejbližě, ho slyšeli a vzhledli od práce. Zvěst se šuškaním šířila po knihovně. Královské návštěvy byly vzácné a obvykle oznámené dlouho dopředu. Za chvíli už učenci vstávali od svých stolů, opouštěli rozdělanou práci a shromažďovali se před knihovnou ve vstupním dvoře. Lazlo slezl ze žebříku a vyšel ven s nimi, aniž by vůbec slyšel, jak za ním knihovník od pultu dotazů volá: „Neznámý, kam jdeš? *Neznámý*.“

Ten pták zmizel. Byla to magie. Lazlo to věděl, stejně jako to věděl předtím. Ať se se skutečným jménem Nespatřeného města stalo cokoli, byla za tím magie. Lazlo o tom nikdy nepochyboval, ale obával se, že už nikdy neuvidí další důkaz. Měl trojici strachů, které mu ležely v žaludku jako spolykané zuby, a když byl příliš zabraný do svých vlastních myšlenek, skřípaly o sebe a hlodaly ho zevnitř. Tohle byl první z nich: Že už nikdy neuvidí další důkaz magie.

Ten druhý: Že nikdy nezjistí, co se stalo v Pláči.

A třetí: Že bude napořád tak osamělý jako teď.

Po celý jeho život běžel čas tím jediným způsobem, který znal. Nic ho nepopohánělo a ničím se ani popohnat nedal, jako písek propadající zrnko po zrnku přesýpacími hodinami. A kdyby ty přesýpací hodiny byly skutečné, pak by písek Lazlova života v jejich spodní části a hrdle – minulost a přítomnost – byl šedý jako jeho oděv, ale v horní části – v budoucnosti – by čekala oslnující barevná bouře: azurová a skořicová, oslnivě bílá a zlatě žlutá a sytě růžová jako svytagoří krev. V to doufal a o tom snil: Že v průběhu času, zrnko po zrnku šed' ustoupí jeho snu a písek jeho života se rozzárí barvami.

Teď tu byl onen pták. Přítomnost magie. A něco mimo jeho chápání. Spřízněnost, souznění. Měl pocit... měl pocit, jako by se otočila stránka a začal nějaký nový příběh. Zachytil přítom názna

povědomosti, jako kdyby ten příběh už znal, ale zapomněl. A v tom okamžiku, aniž by byl schopný to vysvětlit slovy, se přesýpací hodiny *roztříštily*. Už tu nebylo to chladně šedé prosívání dnů, trpělivé čekání na to, až se rozproudí budoucnost. Lazlův sen se rozstříkl do vzduchu, jeho barvy a bouře už nebyly žádnou vzdálenou budoucností, ale smrští běsnící tady a teď. Lazlo nevěděl *co*, ale stejně zřetelně, jako člověk pocítí bodnutí střepů, když přesýpací hodiny spadnou z police a rozletí se na kusy, věděl, že se něco děje.

Právě teď.



TIZERKANE

VOJÁCI I KOČÁR S RACHOTEM PROJELI BRANAMI. Královská svita byla vždycky úžasnou podívanou, ale to nebyl důvod, proč se Lazlovy nohy prudce zastavily, jako kdyby mu duše vylétla z těla a nechala ho stát opuštěné. Což samozřejmě neudělala, ale možná se trochu povytáhla, jako natažený krk. Jako natažená *duše*.

Takový naprostý, nezkalený úžas nezažil ještě nikdy v životě.

Válečníci. To bylo jediné slovo, jímž by šlo označit muže, kteří jeli za královnou. Nebyli ze Zosmy. Vojáci královské koruny by si i za války stěží zasloužili tohle jméno, které patřilo ke starodávným bitvám a hrůzostrašnému křiku. To příslušelo mužům, jako byli tito, v helmách s kly a bronzových krunýřích se sekýrami pověšenými přes záda. Nesli se ve výšce. Jejich jezdecká zvířata byla prapodivně vysoká. Sama zvířata byla prapodivná. Nebyli to koně. Byla to dosud nespátřená stvoření, mrštná, majestátní a podivuhodná. Dlouhé krky skládala dozadu jako volavky, nohy měla uhlazené s mnoha klouby, hlavy podobné jelením s velkýma tmavýma očima a ušima připomínajícíma svazky sněhobílého perí. A pak tady byly jejich parohy: velikánské a rozvětvené, lesknoucí se jako hranoly teplého zlata. Lys.

Ty parohy byly spektrálys, protože tato zvířata byli spektrálové. Ze všech shromážděných a přicházejících lidí pouze Lazlo rozpo-

znal tyto bílé kopytníky z Nespátřeného města a jenom on také věděl, kdo jsou válečníci, které nesou.

„Tizerkane,“ zašeptal.

Tizerkane. Živí. To muselo znamenat spoustu dalších věcí. Jestli byli naživu oni, pak muselo žít i jejich město. Za celých dvě stě let ani jediný náznak nebo zmínka, a teď tizerkanští válečníci projížděli branami Velké knihovny. V té naprosté a do očí bijící nepravděpodobnosti tohoto okamžiku se Lazlovi zdálo, že jeho sen už unavova-
lo čekání a jednoduše... si pro něj přišel.

Válečníků bylo dvacet. Kly na jejich přilbách byly tesáky ravidů, v klecích na opascích měli štíry a všichni nebyli muži. Bližší pohled odhalil, že jejich bronzové hrudní pláty jsou tvarované do realistických reliéfů, a zatímco polovina z nich byla hranatá s malými bradavkami, druhá polovina měla plná prsa a kolem pupku vyrytý *elilith*, tetování, které dostávaly všechny ženy Nespátřeného města, když dosáhly plodného věku. Toho si ovšem v prvním vzrušujícím okamžiku jejich příjezdu nikdo nevšiml.

Veškerou pozornost upoutával muž, který jel v čele oddílu.

Na rozdíl od ostatních neměl přilbu ani zbroj – byl o to lidštější, že se nezakrýval, ale neméně působivý. Nebyl ani mladý, ani starý, bujné černé vlasy mu na spáncích teprve začínaly šedivět. Obličej měl ostře řezaný, hnědý a ošlehaný od pobytu na slunci a oči jako uhel obklopené usměvavými vráskami. Měl v sobě ohromující vitalitu, jako kdyby dýchal všechn vzduch světa a ostatním nechával jen z čiré laskavosti. Byl mohutný, hrudník měl dvakrát hlubší než běžný muž a ramena dvakrát tak široká. Rukávy měl v místě mezi bicipsem a deltovým svaem stažené silnými zlatými stuhami a krk měl tmavý od tetování. Místo krunýře měl na sobě vestu ze zlatohnědé kožešiny a přes ni široký opasek, ze kterého mu visely dva dlouhé meče. *Hřeštek*, pomyslel si Lazlo a sevřel ruce kolem pomyslných jílců mečů z jabloňových větví. Cítil jejich texturu, jejich přesnou tíhu a rovnováhu, jako když jimi mával nad hlavou. Zapla-

vily ho vzpomínky. Bylo to už patnáct let, ale pro něj to mohlo stejně dobře být patnáct minut od chvíle, kdy jeho poražení nepřátelé utekli do mrazu.

Kdysi dávno, když byl ještě divoký. Když byl ještě mocný.

Rozhlédl se po obloze, ale po přízračném ptáku nebylo ani stopy. Na dvoře panovalo mrtvé ticho až na cvakání koňských kopyt. Spektrálové žádné zvuky nevydávali, pohybovali se s ladností tanečníků. Sluha otevřel dveře kočáru, a když se v nich objevila královna, mistr Ellemire, hlava Cechu učenců a ředitel Velké knihovny, jí podal ruku a pomohl jí vystoupit. Byl to mohutný, namyšlený muž s hromovým hlasem, ale před nově příchozími zbledl a nebyl mocný slova. A pak se směrem od Chrysopoesia ozvalo cvakání vysokých bot. Ten dlouhý sebejistý krok.

Za tím zvukem se otočila vlna hlav. Lazlo se ovšem dívat nemusel. Všechno do sebe začalo zapadat. Požadavek na jeho knihy najednou dával smysl a Lazlo pochopil, že Thyon je nespálil ani z jejich stránek nenadělal ptáky a nevyházel je z terasy svého paláce. Věděl o této mimořádné návštěvě předem. Přečetl si je. Připravil se. Samozřejmě.

Thyon se objevil v dohledu a dál svižně kráčel. Zastavil se, aby políbil ruku své kmotře, a krátce se uklonil mistru Ellemirovi, než se otočil k Tizerkanům, jako kdyby představitelem knihovny byl *on* a nikoli starý mistr. „*Azer meret, Eril-Fane,*“ řekl plynulým a silným hlasem. „*Onora enet, en shamir.*“

„*Šťastné to shledání, Eril-Fane. Vaše přítomnost je nám ctí.*“ Lazlo ta slova slyšel, jako by přicházela z dálky. Byl to tradiční pozdrav hostů v Nespatřeném městě. Naučený, slovo od slova, z jeho knih.

Trvalo mu roky, než si vytvořil pracovní slovník Nespatřeného jazyka, a ještě déle, než rozklíčoval pravděpodobnou výslovnost jeho abecedy. *Roky*. A teď tu Thyon stál a pronesl tu frázi, jako kdyby se tu prostě povalovala, známá, běžná jako nějaký kámen sebraný ze země, a ne jako ten vzácný drahokam, kterým ve skutečnosti byla.

Válečník – Thyon ho oslovoval Eril-Fane – užasl, když byl osloven ve svém vlastním jazyce, a okamžitě odpověděl stejným způsobem. *A vaše přivítání je nám požehnáním*, řekl na to. Lazlo mu rozuměl. Bylo to poprvé, kdy slyšel tímto jazykem mluvit roditelého mluvčího, a znělo to přesně tak, jak si vždycky představoval: jako kaligrafie, kdyby se kaligrafie psala medem.

Jestli ale Lazlo jeho slovům rozuměl, Thyon nikoli. Zakryl svou neznalost zdvořilostní průpovídkou a přešel do obecné řeči, když pokračoval: „Tohle je den, z jakých se spřádají sny. Nikdy jsem si nemyslel, že na vlastní oči uvidím válečníka Tizerkane.“

„Vidím, že je pravda, co se říká o Velké knihovně Zosmy,“ odpověděl Eril-Fane taktéž v obecné řeči. Jeho přízvuk na jejích vyrovnaných slabikách byl jako patina na bronz. „Že vítr je vašim zaměstnancem a přivane veškeré vědění světa k vašim dveřím.“

Thyon se uvolněně zasmál. „Kéž by to bylo tak jednoduché. Ne, dá to mnohem víc práce, ale pokud něco lze vědět, tady je to známo, a pokud je to alespoň z poloviny tak fascinující jako vaše dějiny, pak se to také těší oblibě.“

Eril-Fane sesedl a spolu s ním další Tizerkane, vysoká rázná žena, která se postavila vedle něj jako stín. Ostatní zůstali v sedlech a jejich tváře nebyly bez výrazu jako obličej vojáků Zosmy. Kypěly životem stejně jako tvář jejich generála – zračil se v nich zájem a životní síla. Kontrast byl opravdu veliký. Vojáci Zosmy připomínali jezdecké sochy s prázdnýma očima hledícíma do prostoru. Jako kdyby se nerodili a místo toho byli odlévání. Ale Tizerkane se ohlíželi na učence, kteří je sledovali, a jejich tváře rámované ravidími tesáky byly sice ostré, ale také fascinované. Nadšené, dokonce plné naděje, a především lidské. Bylo to znepokojivé. Bylo to nádherné.

„Tohle není první zastávka naší výpravy,“ řekl Eril-Fane hlasem zvukným jako drsná hudba. „Ale je to poprvé, kdy jsme byli přivítáni známými slovy. Přišel jsem hledat učence, ale nečekal jsem, že my sami budeme předmětem zájmu badatelů.“

„Jak byste o tom mohl pochybovat, pane?“ zeptal se ho Thyon, samá srdečnost. „Vaše město mě přitahovalo už od doby, kdy mi bylo pět let, hrával jsem si na Tizerkane v sadu a cítil jsem, jak mi jeho jméno... bylo vyrváno z mysli.“

Okamžik může někdy být tak pozoruhodný, až si vyhloubí prostor v čase a točí se v něm, zatímco celý svět kolem pokračuje dál. Tohle byl jeden z takových okamžiků. Lazlo stál jako omráčený a hučelo mu v uších. Bez jeho knih mu vlastní pokoj připadal jako tělo, ze kterého byla vyříznuta srdce. Teď mu i jeho *tělo* připadalo jako tělo, ze kterého byla vyříznuta srdce.

A pokračovalo to dál. Královna a mistr Ellemire se přidali. Lazlo to všechno slyšel: o starostech a neutuchajícím zájmu, které v nich daleké, pověstmi opředené město a jeho záhady vyvolávaly, a o vzrušení, s jakým přijali zprávu o této návštěvě. Znělo to přesvědčivě. Nikdo, kdo je poslouchal, by si nepomyslel, že o Pláč v myšlenkách ani nezavadili až do doby před pár týdny. Shromáždění učenci bezpochyby přemýšleli, jak mohli přehlédnout tak hluboký a dlouhotrvající zájem svého cechmistra a panovnice – která, jak si ti pozornější z nich mohli povšimnout, měla na svých upjatých šedivějších loknách posazený drahocenný nový diadém z lysu.

„Nuže, pane,“ řekl mistr Ellemire, možná v pokusu přebat Thyonovi jeho autoritu. „Co je nového v Pláči?“

Krok vedle. Válečník byl vyrovnaný, ale nemohl tak docela skrýt, jak sebou škubl, jako kdyby mu to jméno způsobovalo fyzickou bolest.

„Nikdy jsem mu tak nechtěl říkat,“ vložil se do toho Thyon – jemně, jako kdyby se z něčeho zpovídal. „To jméno mi na jazyku chutná hořce. Raději o něm přemýšlím jako o Nespatřeném městě.“

Bylo to další bodnutí do Lazlových srdcí a Thyonovi to vysloužilo zkoumavý pohled od Eril-Fana. „My to jméno také nepoužíváme.“

„A jak mu tedy říkáte?“ zeptala se úsečně královna.

„Říkáme mu *domov*, Vaše Veličenstvo.“

„A teď jste od něj velmi daleko,“ podotkl Thyon, aby se dostal k věci.

„Určitě jste zvědaví proč.“

„Přiznávám, že jsem, i na spoustu dalších věcí. Vítám vás v našem skvostném městě vzdělanosti a doufám, že vám můžeme být v něčem nápomocni.“

„V to doufám i já,“ odpověděl válečník. „Víc, než můžete tušit.“

Vešli dovnitř a Lazlo je mohl jenom pozorovat, jak odcházejí. V srdcích měl ale zvláštní pocit, jako rozhrabávání žhavých uhlíků. *Měl* v sobě oheň. Nebyl uhašený, jen přidušený, a než bude po všem, zahoří jako křídla serafů.



VZÁCNÁ PŘÍLEŽITOST

ZVĚST SE ŠÍŘILA RYCHLE: Návštěvník z dalekého města si přál promluvit k učencům.

„Co by mohl chtít?“ ptali se, když se scházeli v Královském divadle. Přítomnost byla dobrovolná, ale všeobecná. Kdyby ke vzbuzení jejich zvědavosti nestačil pouhý pohled na válečníky, šeptalo se navíc o „vzácné příležitosti“. Bavili se o ní a usazovali se v hledišti.

„Říká se, že přivezl truhlici s drahokamy velkou jako skříň.“

„A viděl jsi ten diadém? Je z *lysu*...“

„Viděl jsi ta *zvířata*? Pár takových paroží by vykoupilo celé království.“

„Jenom se k nim zkus přiblížit.“

„A ti válečníci!“

„Část z nich jsou ženy.“

„Taková poblouzněná nemravnost!“

Nejvíce spekulací ale vzbuzoval samotný Eril-Fane. „Říkají o něm, že je něco jako hrdina,“ zaslechl Lazlo. „Osvoboditel Pláče.“

„Osvoboditel? Od koho?“

„Od koho nebo *od čeho*?“ zněla záhadná odpověď. „Nevím, ale říká se mu *Bohovrah*.“

Všechno ostatní v Lazlově mysli ustoupilo do pozadí, aby se uvolnilo místo pro tuhle novou informaci. *Bohovrah*. To ho ohromilo.

Co mohl onen válečník *zavraždit*, že se tomu říkalo *bůh*? Posledních patnáct let nebyly jeho myšlenky od záhad Pláče nikdy moc daleko. Už sedm let prohledával knihovnu a pátral po stopách toho, co se tam stalo. A teď se tady objevili Tizerkane a odpovědi, po nichž pátral, se nacházely pod touto střechou, stejně jako nové otázky. *Proč sem vůbec přišli?* Navzdory Nerově zradě v něm rostlo nadšení. *Vzácná příležitost*. Mohlo by to být tak, jak doufal? A co kdyby ano? Ve všem svém snění – a ani ve všem svém zoufání – ho nikdy nenapadlo předpokládat tohle. Že jeho neuskutečnitelný sen jednoduše... projede branami.

Neposadil se do moře šarlatových hábitů, ale zůstal stát ve stínech v zadní části sálu. Svolali sem totiž učence, nikoli knihovníky, a on nechtěl riskovat, že by ho někdo poslal pryč.

Eril-Fane vystoupil na pódium. Šepot se rychle ztišil. Řada učenců ho teď viděla poprvé a bylo téměř cítit, jak jejich pečlivě pěstovaný skepticismus selhává.

Jestli bylo někdy někde potřeba zavraždit nějaké bohy, tohle byl ten pravý muž.

Lazlovi se tep rozechvěl po celém těle, když Bohovrah začal mluvit. „Uplynula dvě století od doby, kdy moje město ztratilo svět,“ řekl válečník, „a kdy se ono samo ztratilo světu. Jednoho dne se o tom bude vyprávět, ale dnes to nebude. Dnes postačí říct, že jsme prošli dlouhou temnotou a vyvázli z ní živí a silní. Všechny těžkosti jsou již za námi. Všechny až na jednu.“ Odmlčel se. Jeho hlas a pohled ztemněly zasmušilostí – záhadami Pláče, vepsanými přímo do tváře jeho hrdiny. „Jeden... stín našeho temného období nás pořád ještě straší. Nepředstavuje žádné nebezpečí. Tolik vám mohu sdělit. Ujišťuji vás, že není se čeho obávat.“ Tady se odmlčel a Lazlo se předklonil a stěží dýchal. *Proč je o tom ujišťoval? Proč záleželo na jejich obavách? Mohl tím snad myslet...?*

„Možná víte,“ pokračoval, „že moje město bylo vždycky zapovězené pro farandži. Pro ‚cizince‘, jak jsme vás označovali.“ Lehce se

usmál a dodal: „V dobrém, samozřejmě.“ V publiku se ozval tlumený smích.

„Možná jste taky slyšeli, že ti farandži, kteří pokoušeli své štěstí, byli bez výjimky popravováni.“

Smích ustal.

„Jsem vaší královně vděčný za to, že nás tady uvítala laskavěji.“

V sále se znovu ozval smích, i když s jistým zaváháním. Byl to jeho styl – jeho vřelost, jako pára stoupající od horkého čaje. Člověk se na něj podíval a pomyslel si: *Tohle je velký muž a je také dobrý*, ačkoli jen málo lidí je obojí zároveň.

„Nikdo, kdo se narodil na této straně Elmuthalethu, nikdy nespátl to, co leží za ním. Ale to se teď změní.“ Lazlovi zahučelo v uších, ale neuniklo mu ani jediné slůvko. „Přišel jsem vám nabídnout pozvání: Abyste moje město navštívili jakožto mí hosté. Tento poslední zbývající... problém jsme nebyli schopni vyřešit sami. Naše knihovna a univerzita byly před dvěma sty lety rozdrčeny. Doslova *rozdrčeny*, abyste mi rozuměli, a naši myslitelé s nimi. A tak se stalo, že nám chybí znalosti, které potřebujeme. Matematika, strojnictví, metalurgie.“ Neurčitým gestem ruky naznačil, že mluví v širokých pojmech. „Vydali jsme se daleko od domova, abychom sestavili delegaci mužů a žen...“ Jakmile to vyslovil, očima přelétl přítomné, jako kdyby si chtěl potvrdit skutečnost, které si již povšiml: Mezi učenci Zosmy žádné ženy nebyly. Svraštil čelo, ale pokračoval dál. „... kteří by mohli poskytnout to, co nám chybí, a pomoci nám zahnat poslední přízrak minulosti tam, kam patří.“

Podíval se do publika a zastavoval se očima na jednotlivých tvářích. A Lazlo, který byl zvyklý být pro svou bezvýznamnost takřka neviditelný, sebou trhl, když ucítil váhu jeho pohledu na sobě. Trvalo to vteřinu nebo dvě: záblesk propojení, pocit, že je viděn a vydělen z davu.

„A pokud vám tato příležitost sama o sobě,“ pokračoval Eril-Fane, „nestačí jako důvod přerušit svůj zaběhnutý život a práci – nej-

méně na rok, spíše však na dva –, pak vězte, že budete dobře odměněni. A navíc, pro toho, kdo problém vyřeší,“ v jeho hlase zazníval silný příslib, „bude odměna opravdu obrovská.“

Po těchto slovech byl téměř každý učenec Zosmy připraven sbalit si kufr a vyrazit do Elmuthalethu. Jenomže tak to nebylo v plánu. Nešlo o otevřené pozvání, pokračoval ve vysvětlování Bohovrah. Vyslance vybere on sám na základě jejich předpokladů.

Jejich předpokladů.

Ta slova Lazla uzemnila jako náhlá změna gravitace. Nikdo mu nemusel říkat, že „snílek“ není žádná kvalifikace. Nestačilo to chtít víc než kdokoli jiný. Bohovrah sem nepřišel přes půl světa proto, aby splnil sen pomocnému knihovníkovi. Přišel sem hledat vědomosti a odbornost a Lazlo si nemohl namlouvat, že by je našel ve farandžském „odborníkovi“ na jeho vlastní město. Matematika, strojnictví, metalurgie, říkal. Hledal tu praktické znalosti.

Přišel sem pro lidi jako Thyon Nero.

10

ŽÁDNÝ PŘÍBĚH, KTERÝ SE VYPRÁVĚL DOTEĎ

BOHOVRAH strávil dva dny ve Velké knihovně Zosmy pohovory s učiteli a nakonec do své delegace pozval jen *tři*. Byli to jeden matematik, jeden přírodní filosof a podle všeobecného očekávání alchymista Thyon Nero. Lazlo ani nebyl přijat k pohovoru. Neodmítl ho Eril-Fane, ale mistr Ellemire, který na průběh výběru dohlížel.

„No, co tady chceš?“ zeptal se netrpělivě, když se Lazlo dostal na začátek fronty. „Máš pro někoho nějakou zprávu?“

„Cože? Ne,“ odpověděl Lazlo. „Já bych... chtěl bych jít na pohovor. Prosím.“

„Ty, na pohovor? Opravdu si nemyslím, že shání knihovníky, chlapče.“

Kolem bylo několik dalších učenců, kteří se k výsměchu přidali. „Copak to nevíte, Ellemire? Neznámý není jenom tak nějaký knihovník. Je v podstatě taky vzdělanec. V oboru *pohádek*.“

„Lituji,“ řekl mistr Lazlovi s těžkým pohledem plným opovržení, „ale Eril-Fane se o žádných pohádkách nezmiňoval.“

„Možná mají v Pláči problémy se skřítky,“ nadhodil další. „Víš něco o chytání skřítků, Neznámý?“

„Nebo s draky. Třeba jsou to draci.“

Tohle trvalo ještě nějakou dobu. „Jenom bych rád dostal šanci si s ním promluvit,“ prosil Lazlo, ale marně. Mistr Ellemire nehodlal „plýtvat časem hosta“ tím, že by za ním poslal někoho tak „očividně nekvalifikovaného“, a Lazlo se nedokázal přimět k tomu, aby se sám za sebe hádal. Koneckonců *byl* nekvalifikovaný. A navíc, kdyby se k Bohovrahovi *skutečně dostal*, neměl ani tušení, co by mu vlastně řekl. Co by vůbec *mohl* říct ve svůj prospěch? *Znám spoustu příběhů?*

Bylo to poprvé, kdy sám do jisté míry pocítil to opovržení, které k němu cítili druzí.

Kdo kdy vložil tolik vášně do svého snu, jen aby bezmocně postával, zatímco se jeho sen plní jiným? A ještě k tomu jiným, kteří pro něj sami sebemenší vášně nemají. Jeho neuskutečnitelný sen proti veškeré pravděpodobnosti překonal pouště a pohoří, aby přišel do Zosmy a nabídl nebývalé pozvání.

Jenomže ne jemu.

„Dlužím ti poděkování, Neznámý,“ řekl mu Thyon Nero později, když bylo všechno rozhodnuté a Tizerkane se připravovali k odjezdu.

Lazlo na něj dokázal jenom prázdně zírat. Poděkování za co? Za to, že mu pomohl, když byl zoufalý a sám? Za to, že mu poskytl tajemství jeho slávy a bohatství? Za to, že zachránil královskou pokladnici, umožnil Zosmě zaplatit svá vojska a vyhnout se válce?

Ne. Nebylo to nic z toho. „Tvoje knihy byly celkem poučné,“ prohlásil Nero. „Samozřejmě předpokládám, že teď se o Pláč začnou zabývat skuteční učenci, takže amatérské spisy nebudou potřeba. Ale i tak to není špatná práce. Měl bys být hrdý.“

Hrdý. Lazlo si vzpomněl na to jediné poděkování z doby, kdy byli oba chlapci, a nemohl uvěřit tomu, že pro něj někdy něco doopravdy znamenalo. „Co tady děláte?“ zeptal se. „Neměl byste být tam s ostatními vyvolenými?“

Tizerkane byli v sedlech ve svém bronzu s živými a sveřepými tvářemi, spektrálové zářili bělí a lysem. Eril-Fane se loučil s krá-